

(Tosi-) TV:stä tuttu? Viihteellistyneen yhteiskunnan ruumiinavaus

Viihteellistyminen, media, rappio, yhteiskunta, viihdeteollisuus, huumori, politiikka, eläimet, urheilu, terveys, hyväntekeväisyys, rikollisuus, rage-baiting, true crime, väkivalta, viha ja rappio, instituutiot, mediakriittisyys

Pauliina Tuomi

sptuom [a] utu.fi

FT, tutkijatohtori

Turun yliopisto

pauliina.tuomi [a] tuni.fi

Tampereen yliopisto

Viittaaminen: Tuomi, Pauliina. 2025. ” (Tosi-) TV:stä tuttu? Viihteellistyneen yhteiskunnan ruumiinavaus”. *WiderScreen* 28 (1–2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/tosi-tvsta-tuttu-viihteellistyneen-yhteiskunnan-ruumiinavaus/>

Tutkimuskatsauksessa käsitellään suomalaisen yhteiskunnan 2020-luvun viihteellistymisen muotoja ja viihteellistymisen nostamia teemoja mediauutisoinnissa. Tarkoituksena on osoittaa, miten laajalle levinneestä ilmiöstä on kyse ja mitä yhteiskunnan eri osa-alueita se koskettaa, ja mitä tapahtuu, kun vitsit muuttuvatkin todeksi. Tarkastelussa huomioidaan viihteellistymiseen vahvasti kytketty kriittisyys, mutta artikkelin fokus on ilmiön määrittämisessä ja ominaispiirteiden havainnollistamisessa osana inhimillistä toimintaa. Tutkimuksen pääkysymykset ovat näin ollen: millaisena yhteiskunnan viihteellistyminen näyttäytyy mediauutisointien kautta? Mitä osa-alueita viihteellisyys leikkaa, ja miten? Millaisia haasteita viihteellistymiseen liittyy?

Johdanto: Itsensä hengiltä huvittamisen historiaa

”Elämme viihdetaloudessa, jossa jatkuva altistuminen viihteen muodoille – erityisesti television, elokuvien ja tietokonepelien kautta – saa meidät odottamaan, että viihdymme silloinkin, kun viihde ei ole toiminnan pääpaino.”

(Alan Bryman 1999)

Sosiaalitiiteilijä Alan Bryman on kuvannut viihteellistymisen kokonaisvaltaisuutta hyvin jo vuonna 1999, eli miten viihtymisestä tulee oletusarvo ja lopulta pääarvo. Yhteiskunnan ja median viihteellistymisestä onkin puhuttu jo vuosia. Nykymediakulttuuri on tulvillaan sisältöjä, jotka provosoivat ja pyrkivät synnyttämään kuluttajassa tunteellisia reaktioita. (Tuomi 2019; 2022a; 2024) Kaiken läpileikkaavaa, viihteellistymisen luomaa kulttuurista rappiotilaa on ennustettu tulevaksi vuosikymmeniä (Ks. esim. Han 2019).

Kirjailija ja filosofi Aldous Huxley ennusti jo vuonna 1932 satiirisessa dystopia-teoksessaan *Uljäs uusi maailma*, kuinka sivistys rappeutuu viihteen syrjäyttäessä sen. Myös Richard Hoggartin (1958) huoli massaviihteen vaikutuksista työväenluokkaan ja Max Horkheimerin ja Theodor Adornon (2002) analyysi kulttuuriteollisuudesta ”massapetoksena” pitävät sisällään ajatuksen, että standardoitu viihde vaikuttaa yleisöön passivoivasti ja luo näin yhdenmukaistettua massaa. (Ks. esim. Anttila, Kauranen & Rantanen 2008, 14). Kulttuurikriitikko Neil Postmanin viihteellistymisen lähes profeetallisia uhkakuvia maalaileva teos, *Huvitamme itsemme hengiltä* (engl. *Amusing Ourselves to Death*, 1985), nousee aika ajoin pinnalle niin mediassa kuin yksittäisten henkilöiden blogien ja mielipidetekstien muodossa (Ks. esim. Heinonen, [KSML 18.5.2008](#); Keränen, [Uusi Suomi 3.2.2023](#); Ahonen, [SK 8.2.2017](#); Onninen, [HS 2.4.2023](#); Saarikivi, [HS 4.5.2025](#)). Postman (1931–2003) käsittelee tasan 40 vuotta sitten julkaistussa teoksessaan yhdysvaltalaisista julkista keskustelua, jota leimasi yhä syvenevä pyrkimys viihteellisyyteen. Syyttävä sormi osoitti televisioon, koska Postmanin mukaan televisio syyti lapsille väkivaltaa tv-sarjojen, filmien, uutisten ja ajankohtaisten ohjelmien muodossa. Kehityksen seurauksena televisio oli turmelemassa ajattelutapamme (Ks. esim. Ahonen 2022).

Kulttuurirappion povaamista on pidetty elitistisenä, ja toisaalta paikoin yhä kasvavissa määrin osuvana nykypäivän ilmiönä. Oli asiasta mitä mieltä tahansa, tänä päivänä viihdeteollisuuden puolelta tuttu provokatiivisuus, negatiivisuus, kärjistetty retoriikka, eripura sekä arkojen aihealueiden paikoin ala-arvoinenkin valjastaminen viihteellisiin ja kaupallisiin tarkoituksiin tuntuu

valuneen yhä enemmän myös yhteiskunnalliselle tasolle (Tuomi 2024). Median viihteellistymisellä viitataan pääasiallisesti ilmiöön, jossa aiemmin vakavahenkiset aiheet tarjoillaan kuluttajille tabloidisaationa, jonka tunnetuin ilmiö on klikkijournalismi. Kehityksen tuloksena alun alkaen sensaatiolehtien piirissä syntyneet sisällölliset ja tyyllilliset piirteet leviävät osaksi kaikkia viestimiä. (Döveling, von Scheve & Konjin 2011) Ilmiö linkittyy osaksi laajempaa nykypäivän yhteiskunnan viihteellistymisen viitekehystä, jossa aiemmin ”pyhänä” pidetyt teemat muuntuvatkin viihteen polttoaineeksi. (Tuomi 2022b; 2024)

Tutkimuskatsauksessa käsitellään suomalaisen yhteiskunnan 2020-luvun viihteellistymisen muotoja ja viihteellistymisen nostamia teemoja mediauutisoinnissa. Tarkoituksena on osoittaa, miten laajalle levinneestä ilmiöstä on kyse, mitä yhteiskunnan osa-alueita se tällä hetkellä koskettaa, ja mitä seurauksia siitä voi olla. Osa viihteellistymiseen liitetystä osa-alueista on aiemmin laajastikin tutkittuja (esimerkiksi politiikka ja urheilu), mutta jotka yhä selkeästi herättävät rajanvedollista keskustelua nykyisten ominaispiirteidensä vuoksi. Mukana on myös teemoja, joita on vähemmän käsitelty (kuten viha, rappio ja rage-bait), mutta jotka ovat nyky-yhteiskunnassa tunnistettavissa. Akateemisesti tiedostetut osa-alueet kuin uudetkin avaukset ovat mukana aineisto-analyysissä, jotta saadaan kuva siitä, mitkä ilmiöt ovat yhä tällä hetkellä viihteellistymiseen linkittyviä.

Artikkelia varten on käyty läpi mediassa ja lehdistössä käsiteltyjä uutisia viihteellistymisen ilmentymistä ja osa-alueista. Tämä aineisto on valittu siksi, että journalistisella medialla on iso rooli julkista elämää esittävänä ja yhteiskuntaa aktiivisesti järjestävänä merkityskäytäntönä. Siitäkin huolimatta, että sen rinnalle on tullut rinnakkaisia ja vaihtoehtoisia tiedonsaannin kanavia. (Ridell 2009, 242) Artikkelin pohjaa uutisointiin, joka tukee tiettyjä viihteellistymiselle ominaisia journalismin muotoja sekä uutisointiin, joissa viihteellisyys synonyymeineen konkreettisesti esiintyy. Osa uutisoinnista on paikannettu ilmiön aktiivisen seurannan perusteella, loput perehtymällä aiempaan tutkimukseen sekä intensiivisellä taustatyöllä. Uutisartikkeleita on haettu verkosta eri asiasanoilla, ja aineisto analysoitu diskurssianalyysin avulla, jolloin on mahdollista havaita eri merkityksiä ja näkökulmia, joiden kautta ilmiötä on käsitelty. Aineisto koostuu pääosin iltapäivälehdistä (*Ilta-Sanomat* ja *Iltalehti*), *Helsingin Sanomista*, *MTV3 Uutisista* sekä yksittäisistä mediatoimijoista (mm. *Yle*, *Anna*, *Episodi*, *Tieteen Kuvalehti*, *Aamulehti*, *Satakunnan Kansa*, *MeNaiset*).

Rajaan mediamateriaalin ajallisesti pääasiassa 2020-luvulle (muutama tapaus on mukana aiemmilta vuosilta). Aineistoa tarkastellaan aikalaismateriaalina, ja sen myötä kartoitetaan, mitkä

viihteellistymisen aihealueet ovat herättäneet yhteiskunnallisesta keskustelua (rikkoneet uutiskynnyksen), ja ovat siten tunnistettavissa. Mediamateriaalin ulkopuolelle jää vielä useita viihteellisyyden läpileikkaamia aihealueita, jotka eivät ole nousseet esimerkiksi mediakohujen myötä esiin. Viihteellistymistä käsittelevät aiheet kun voivat olla niin yhteiskunnallisesti merkittäviä kuin täysin triviaalejakin (Ks. esim. Laaksonen & Pöyry 2018).

Menetelmänä toimii kontekstualisoiva lähiluku tai lähikatsominen, jolla viitataan yhtäältä mediamateriaalin tarkkaan ja huolelliseen katsomiseen, mutta myös tutkijan katsomiskokemuksen yhdistämiseen tekstuaalisiin, kuvallisiin ja kulttuurisiin tulkintakonteksteihin ja -kehyksiin (vrt. Koistinen & Mäntymäki 2019). Tarkastelen, miten viihteellisyys tuottaa tunnepitoisia reaktioita affektiivisesti latautuneen kielen ja kuvien tasolla. Analyysi nojaa tulkintaan ja tutkijan tekemiin valintoihin, mutta ne pohjaavat laaja-alaiseen median tuntemukseen, joka on syntynyt usean vuoden aikana tapahtuneella aktiivisella eri medioiden seuraamisella sekä aineiston keräämisen aikana tehdyn analyttisen pohdinnan tuloksena. Tarkastelussa huomioidaan viihteellistymiseen vahvasti kytketty kriittisyys, mutta artikkelin fokus on ilmiön määrittämisessä ja ominaispiirteiden havainnollistamisessa osana inhimillistä toimintaa. Tutkimuksen pääkysymykset ovat näin ollen: millaisena yhteiskunnan viihteellistymisen näyttäytyy mediauutisointien kautta? Mitä osa-alueita viihteellisyys leikkaa, ja miten? Millaisia haasteita viihteellistymiseen liittyy?

Artikkelissa *viihteellistyminen* nähdään toimintana, jossa aiemmin asialinjaisiin ja mahdollisesti vakava-aiheisiin teemoihin liitetään viihteellinen aspekti. Kytköksissä usein korostuu inkongruenssi eli yhteensopimattomuus, joka syntyy tiettyjen aiheiden arvostuksesta, jopa pyhydestä, jonka nähdään viihteellistymisen myötä rapautuvan. Viitataan termillä ”viihteellistyminen” keveäksi tekemisen laajempaan prosessiin ja termillä ”viihteellistäminen” keventymisen diskursiivisiin tekoihin. Artikkelini toinen merkittävä käsite on *provokatiivisuus*, jolla viitataan mediasisältöihin, jotka ovat jollakin tavoin yleisiä arvoja, normeja ja jopa moraalikäsitteitä ravistelevia.

Viihde itsessään ei ole synonyymi hauskalle. Se on jotain, millä huvitamme itseämme. Kattoterminä se on luonnollisesti hankalasti määriteltävä, ja se on tarkoittanut eri vuosikymmeninä eri asioita. Samoin erityisesti mediateknologian muutos on tuonut viihteeseen ja viihtymiseen täysin uudenlaisia nyansseja. Viihde tarkoittaa kuitenkin yleisesti ajanvietettä, jonka tarkoituksena on tuottaa kuluttajalleen iloa tai mielihyvää. Se voi siten sisältää erilaisia tapahtumia, esityksiä tai toimintoja, jotka on tarkoitettu viihtymiseen. Esimerkkejä perinteisestä viihteestä ovat muun muassa televisio, elokuvat, musiikki, urheilu, ja pelit. Myös sosiaalisen median viihdekäyttö ja

viihdeteknologian eri muodot ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti viime vuosikymmenen aikana. A-klinikkasäätiön johtajan Hannu Jouhkin (2025) mukaan esimerkiksi digitaalinen viihde aktivoi tehokkaasti mielihyvää tuottavia dopamiinijärjestelmiä kouruttaen ihmisiä huomattavasti enemmän kuin perinteiset ajanvietteet. Samalla viihdekäyttö tai tarkemmin ajatellen yksilön viihdekäytös on muuttunut. Digitaaliset viihtymismahdollisuudet luovat viihtymisen rutineja, jotka eivät enää juuri jätä tilaa sellaiselle tylsistymiselle, joka johtaisi luovaan toimintaan. (esim. Ruokosuo 2025) Digitaalinen viihde tarjoaa jatkuvaa stimulaatiota, joka vähentää sellaisia ”tylsyyden tilan” hetkiä, joissa ihmiset etsisivät aktiivisesti tekemistä. Jouhki toteaaakin, että olemme siirtymässä kohti viihdekulttuuria, joka on ”aina päällä”.

Luonnollisesti teknologia- ja viihdealan yhteinen intressi onkin, että mahdollisimman moni viihtymisen hetki tapahtuisi (digitaalisen) viihteen parissa. (ks. Ruokosuo 2025) Viihteellistyminen, käsi kädessä provokatiivisuuden kanssa, on siis tästäkin syystä yhteiskuntaa läpileikkaava ilmiö, joka valtaa alaa useilla eri sektoreilla. Artikkelissa pyritään esittelemään näitä osa-alueita lyhyesti, ja siten luomaan katsaus tämänhetkiseen isompaan kuvaan.

Viihteellisuuden lieveilmiöt mediassa

Mikä ihmiskuntaa nykypäivänä viihdyttää? Äkkiseltään viihdettä tuntuisi olevan ainakin poleemisuutta, kiistanalaisuutta ja tunteita herättävät media-aineistot, jotka eivät enää nojaa välttämättä edes faktatietoihin. Viihteellisyys näyttäytyykin muun muassa journalismin eri muodoissa, joissa on siirrytty faktojen jakamisesta kohti ilmaisuvoimaisten tarinoiden kertomista ja moniäänisempää julkista keskustelua (Järvi 2018). Nykyisessä viestintäympäristössä, jossa käytännössä kuka tahansa voi julkaista melkein mitä tahansa, julkiseen keskusteluun on tarjolla yhä helpompia ja voimallisempia vaikutuskeinoja.

Journalistit joutuvat mediakilpailussa pärjätäkseen ottamaan yhä enemmän huomioon yleisöjen vaikeasti ymmärrettäviä mielihaluja ja kilpailemaan myös ei-journalistisen sisällöntuotannon kanssa. (Ks. esim. Järvi 2018) Itsenäisyys ja eettisyys, jotka aiemmin kuuluivat journalistiprofession ihanteisiin, ovatkin saaneet rinnalleen markkinakentän voimat ja asiakaspalvelun ideaalit. (Ks. esim. Pietilä 2010, 22)

Suomalaisessa mediaympäristössä on perinteisesti pidetty viihteellisyyttä epäilyttävänä, jopa turmiollisena. Esimerkiksi television historian aikana on säännöllisesti keskusteltu, milloin viihdettä on liikaa ja mitä aiheita saa ylipäättään käsitellä kepeästi (vrt. Valaskivi 2008, 184; Tuomi &

Saarikoski 2023). Suomalaisia televisio-ohjelmia arvotettiin kauan joko informoiviksi, korkeakulttuuria edustaviksi julkisen palvelun ohjelmiksi tai konsumeristisiksi ja eskapistisiksi kaupallisen television ohjelmiksi (Ruoho 2001, 223; Keinonen 2013, 44). Ruoho (2007) toteaaakin, että samalla kun Yleisradiota valvovat poliitikot suosivat elitistisesti holhoavia ja korkeakulttuurisia iskulauseita, sisään ajettiin uusi markkinoiden avautumista puoltava yhdysvaltalaispohjainen ja populistinen televisioideologia, joka hyödynsi politiikassaan televisiosarjojen suuria katsojalukuja (Ruoho 2007, 122).

Kaupallisen television nousun yhteydessä tärkein hyve ei ollut informatiivisuus vaan katsojalukujen kasvattaminen ja raha. Kyse oli televisiokulttuuria laajemmasta yhteiskunnallisesta ilmiöstä, jossa kulttuuripolitiikan asema jouduttiin määrittelemään uudelleen kuluttajakeskeisten ja kaupallisten aatteiden yleistyessä (Kupoli 1992, 30–33). Tärkeä mediamailman muutos tapahtui 1980-luvulla, kun ohjelmaneuvostojen valtaa ja sääntelyä lähdettiin purkamaan ja markkinoita avaamaan kaupalliselle medialle (Ruoho 2007, 125). Kolmostelevisio aloitti täydellä teholla vuonna 1987, mikä johti perusteelliseen muutokseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen mediaympäristössä. (Salokangas 1996, 195) Yleisö haki elämyksiä ja 1990-luvun myötä alaa valtasivat viihteelliset asiaohjelmat. 1990-luvun alun henkinen ilmapiiri ja viihde olivat kaikessa rehevydessään ja häpeilemättömyydessään otollista kasvualustaa karnevalistiselle kulttuurille. (Tuomi & Saarikoski 2023)

Nykyinen mediakulttuuri onkin nyt tulvillaan sisältöjä, jotka provosoivat ja pyrkivät synnyttämään kuluttajassa ensisijaisesti tunteellisia reaktioita. Kyseessä on myös 1980-luvun lopulla alkanut mentaliteettihistoriallinen murros, kokonaisvaltainen siirtyminen nykyiseen tunne- ja elämyskulttuuriin (Ks. esim. Hietala 2007; Wetherell 2012). 2000-luvun mediamaiseman muutoksia voidaanakin selittää 1990-luvulla käynnistyneen affektiivisen käänteen ja uusromantiikan avulla. Uusromantiikan kulttuurimuutoksen tutkimuksen edelläkävijän, mediatutkija Veijo Hietala (2007) mukaan uusromantiikka näyttäytyy juuri tunteiden ja elämyksellisyyden tunkeutumisena kaikkeen tiedonvälitykseen ja viihteeseen. Kulttuuri-ilmaston muutos kohti elämyksellisyyttä ja tunteita tapahtui 1980-luvun jälkipuoliskolla. Selvimmin tämä näkyi Hietalan mukaan medioissa, kun lehdistössä alaa valtasi yhä enemmän ns. lööppijournalismi sekä tunteille ja ”subjektiivisuudelle” omistautuneet aikakauslehdet. MTV3:n logoissa hehkutettiin ”Eläköön tunne” ja ”Tietoa ja suuria tunteita!” (Hietala 2007, 15) Hietalan mukaan esimerkiksi tosi-tv, ja sen tarjoamat tunteet niin TV-ruudulla kuin kotisohvilla, on ilmiönä merkki tunteiden lävistämästä yhteiskunnasta. (Hietala 2007)

Median asia- ja viihdesisällöissä on siis yleisesti oltava tarttumapintaa yleisön tunteille. Affektiivisilla, tunteellisilla sisällöillä haetaan huomiota ja näkyvyyttä, viihdytetään, sitoutetaan ja pyritään vaikuttamaan ihmisten kulutuspäätöksiin, toimintaan ja mielipiteisiin. Sosiaalinen media on tarjonnut kanavan tarpeellisille kansalaisaktivismiin muodoille, mutta myös itse aktivismin voidaan silloin katsoa viihteellistyneen, kun esimerkiksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen kuihtuu päivityksistä tykkäilemisen tasolle ”slaktivismiksi” (Ks. esim. Glenn 2015) tai valjastetaan kaupallisten kampanjoiden korulauseiksi ilman todellisia tarkoitusperiä. Nykypäivän ”influensserit” hyödyntävätkin tunnepitoisissa eli affektiivisissa sisällöissään yleisöään puhuttelevaa – yleensä kokemustietoon perustuvaa – ilmaisutapaa ja erilaisille digitaalisille alustoille ominaisten viihteellisten elementtien hallintaa pyrkiessään vaikuttamaan yleisön mielipiteisiin ja kulutustottumuksiin (esim. Turtiainen 2017).

Varsinkin negatiiviset tunteet herättävät vastakaikua, ja laaja yleisö voi saada niistä kaipaamaansa sisältöä harmaan arkipäivän viihdykkeeksi. Shokeeraava sisältö on rahanarvoista myyntitavaraa, koska se nousee kerta toisensa jälkeen ympäröivästä materiaalivilinästä piikkeinä herättämään kuluttajissa reaktioita. (Tuomi 2022a, 2.) Katsojien moraaliset tuohtumukset näkyvät yhteiskunnallisella tasolla kohuina ja skandaaleina, ja huomion herättämisen keinot leviävät läpäisemään koko mediateollisuutta, jossa kilpaillaan yhä rajummin yleisön ajasta. Erityisesti sosiaalisen median tarjotessa kaikupohjaa disinformaatiolle, olisi entistä tärkeämpää, että perinteinen media säilyttäisi uskottavuutensa. Uskottavuutta kuitenkin nakertavat niin klikkiotsikot kuin tunnevetoisuuden ja tarinallisuuden korostaminenkin. (Kuva 1.)

Kuva 1. Tunteisiin vetoaminen on viime vuosina lisääntynyt huimaa tahtia niin asia- kuin viihdemediassakin (Ks. esim. Hietala 2007; Koivunen 2008; Tuomi 2024). Lähteet: IL 31.12.2024 (vas.) & HS 15.12.2024 (oik.).

Tunteistumisen myötä erityisesti aiemmin poissa julkisuudesta pidetyt, yksityisinä koetut aiheet muuttuvat viihteelliseksi materiaaliksi. Kansanedustaja Anna Kontula on kuvannut ylenpalttista tunteilua ja tunnepuhetta osana ”terapiayhteiskuntaa”, jossa tunneperäinen ilmaisu on noussut jo järkipäisen keskustelun edelle. (Hietala 2007; Kontula 2024) Viihdeteollisuuden tavoitteena on ennen kaikkea herättää katsojissa *tunnelataus* (engl. *emotainment*)[1]. Kun esimerkiksi tosi-tv:ssä ei enää voida tai uskalleta vedota kiusaamismentaliteettiin, päädytään usein henkilökohtaisen tragedian kaivamiseen esiin. Näin ollen *traumaporno* simuloi ja kuvaa traumaattista tapahtumaa ainoana tavoitteenaan saada aikaan tunnereaktio yleisössä. (Ks. esim. Johnsson 2024)

Traumapornoa onkin määritelty muun muassa graafiseksi sisällöksi muiden ihmisten traumasta, jota jaetaan mediassa, ja mikä johtaa trauman kaupallistamiseen voittoa tai viihdettä varten (Cherry 2023; Kuva 2).

Kuva 2. Osallistujien mielenterveydestä on oltu huolissaan jo tosi-tv:n historian alusta lähtien eikä traumatisoituminen tai traumojen hyödyntäminen sisällöllisesti ole vieras ilmiö niin tosi-tv:lle kuin mediallekaan (esim. Relihan et al. 2023) Lähteet: HS 15.5.2024 (yllä); HS 24.2.2025 (alla).

Televisiosisältöjen osalta olen kirjoittanut useita artikkeleja siitä, miten aiemmin pyhinäkin pidetyt aiheet on valjastettu viihteen polttoaineeksi niin fiktiivisen tv-viihteen kuin tosi-tv:n sekä asiapohjaisten ohelmakonseptien osalta. (Tuomi 2019; 2022ab; 2023; 2024) Provokatiivinen televisio operoi kyseenalaisilla keinoilla saavuttaakseen korkeammat katsojaluvut sisällöllillä, jotka ovat jollakin tavalla yhteiskunnan normeja tai arvoja, jopa moraalikäsitteitä ravistelevia. (Ks. esim. Tuomi 2019)

Tosi-tv:ssä normeja härkkivät aiheet ja formaattimuodot ovat genren ydin, mutta yhtä lailla provokatiivisuuden valjastaminen viihdekäyttöön näkyy esimerkiksi *Emmerdalen* käsikirjoituksessa toistuvissa sarjamurhaaja-käänteissä kuin *White Lotuksen* kolmannen kauden insestikuviossa. Usein provokatiivisten aiheiden käsittelyn terminologiaan yhdistetään ajatus pornografiasta, jossa

viitataan pornografiateollisuudessa ilmenneisiin hyväksikäyttötapauksiin. Esimerkiksi tosi-tv-viihteeseen usein liitetty termi sosiaaliporno viittaa köyhiä ja muita heikommassa asemassa olevia ihmisiä koskeviin skandaalihakuisiin kuvauksiin mediassa (Ks. esim. Johnsson 2024). Tällä tarkoitetaan laajemmin dramaattisten ja erityisen traagisten elämäntapahtumien hyväksikäyttöä viihteenmuotona. Yhteistä provokatiivisuudelle on, että käsiteltävät aiheet herättävät usein yleistä moraalista närkästystä ja paheksuntaa. (Tuomi 2019; 2022a) Ajankohtaisena esimerkkinä kesällä 2025 armeija- ja sotakuvaston viihteellistäminen muun muassa *Erikoisjoukot*-sarjan ja *Maailman vahvin sotilas* -kilpailun yhteydessä. TV-tuotantojen näkökulmasta konsepti on toimiva, sillä ruumiillisilla ja henkisillä ääri rajoilla kilvoittelu ja niin sanotut armeijarealityt ovat hyvin suosittuja tällä hetkellä maailmanpoliittisesta tilanteesta (Ukraina ja Gaza) riippumatta tai siitä johtuen. Ongelmia nousee esiin silloin, jos genre nähdään jonkinlaisena sodan glorifiointina tai tulkitaan sen siloitteluna, ja sotakuvaston arkipäiväistymisenä [2].

Vastustuksesta huolimatta kohauttavien tosi-tv-sarjojen suosio on luonnollisesti yksi syy sille miksi niitä yhä televisiossa nähdään. Kyseisiä ohjelmamuotoja ei tuotettaisi, ellei niitä katsottaisi. Provosoiivat, arvomaailmaa ja yleisnormeja ravistelevat teemat ja pinnalliset sisällöt synnyttävät aina, ajasta riippumatta, reaktioita ja tuovat niille katsojia. (Tuomi & Saarikoski 2023)

Myös journalismissa on alettu kiinnittää huomiota, miten se luo ymmärrystä tai vastakkaisesti vahvistaa hierarkioita käsitellessään aiheita paikoin pintapuolisesti. (Rauhala 2020, 56) Mediaesityksissä voidaan mässäillä tunteikkuuden aiheuttamilla reaktioilla kiinnittämättä huomiota valtarakenteisiin ja niiden epäkohtiin. (Nikunen 2019, 8–9) Tämä näkyy esimerkiksi siinä, miten true crime -viihteen konventiot valuvat rikosuutisointiin. Perhesurmasta kertova juttu saattaa alkaa nykyisin tunnelmoinnilla ja tarinoinnilla autioituneen kotitalon pihassa tuulessa heiluvasta tyhjästä keinusta. (Tuomi 2024) Lisäksi sensaatio-media voi tarjota katsojalle tapahtumia, joissa tehdään intiimiksi tuntemattomien kipua ja kärsimystä tavoitellen niiden avulla myötätuntoista reaktiota (Ks. esim. Berlant 2004; Storås, HS 13.12.2021). Traumaterapiakeskuksen johtaja, psykologi ja psykoterapeutti Anne Suokkaan mukaan traumatisoituneilla ihmisillä on tehty viihdettä kautta aikojen. Esimerkiksi 1800-luvun Pariisissa Salpetriären sairaalassa psykiatri Jean-Martin Charcot järjesti näytöksiä, jossa voimakkaasti traumatisoituneet ihmiset esittelivät hysterial eri vaiheita. (Yle Areena 3.5.2021) Suokkaan mukaan tämä perustui siihen, että yleisö koki näin ylemmyyttä tirkistellessään traumatisoituneita ihmisiä. Tosi-tv:n kyseenalaisempien formaattien ja tietoon tulleiden osallistujien mielenterveyden ongelmien takia on paikoin herännyt perusteltu

kysymys siitä, onko ohjelmiin osallistuvien mielenterveydellä leikkimisestä tullut viihdettä, ja siten globaalin reality-viihdeiteollisuuden myötä maailmanlaajuinen omaa aikaansa kuvaava viihteenmuoto?

Autofiktion nousu kirjallisuudessa puolestaan on tuonut mukanaan tunnustuksen elementin myös mediaan. Kirjallisuudessa puhuvat nyt uhrit ja selviytyjät, trauman kokemusasiantuntijat. Sehgal (2021) onkin todennut, että ”traumasta on tullut synonyymi taustatarinalle”. Kipua ja kollektiivista kärsimystä voidaan käyttää myös uhriuden tuotteistamisessa (Kuva 3). Uhrius voidaan nähdä myös emotionaalisenä tehokeinona, todisteena median välittämästä pelkodiskurssista – tämä voisi tapahtua sinullekin. (Altheide 2002, 188–189; Wardle 2008, 138). Median sensaatiohakuiset tarinat voivat fetisoida haavoittumista tai vahingoittumista, ja voivat muuttaa kivun mediaspektaakkeliksi, jossa toisten kipu saa aikaan nautintoa surun ja suuttumuksen sijaan. (Ahmed 2018, 47–48)

Kuva 3. Tunteisiin eri tavoin vetoavat sairauskertomukset värittävät erityisesti aikakauslehtien tarjontaa. Tulokulmina usein uhrius, sankari- ja selviytymistarinat (vrt. vertaistuki, voimaantuminen, samaistuminen), poikkeavuus/sensaatiomaisuus (vrt. Samaistuminen, tietoisuus, tabut) ja pelko/kauhuskenaariot (vrt. valistaminen, tietoisuus). Lähteet: Eeva/Trendi 30.1.2025 (vas.); IL 20.1.2025 (oik.).

Esimerkiksi Covid19-uutisointi mediassa aiheutti erityisesti pandemian alussa psyykkistä stressiä. Medialla oli maailmanlaajuinen rooli koronaviruksen reaaliaikaisessa seurannassa ja siitä uutisoinnissa. Oikeakin tieto lisäsi tuskaa, mutta samoin esimerkiksi sosiaalisen median puolella

valelääkäreiden suosittamat epätieteelliset parannuskeinot ja varmentamattomat lääkkeet osoittautuivat haitallisiksi. (Anwar et al. 2020) Pelkoporno eli ”fear porn” tarkoittaa yksinkertaista median ja viihdeteollisuuden tapaa pelotella ihmisiä erilaisilla fiktiivisillä tai faktuaalisilla skenaarioilla (vrt. Anwar et al. 2020; Kuva 4) Usein pelkoporno rinnastuu poikkeustiloihin, ja niistä uutisointiin esimerkiksi Covid-pandemian tai sodankuvausten yhteydessä. Covid- tutkimuksen teemoja viestinnätutkimuksen alalla tutkineet Cyrek & Peltonen (2024) paikansivat alan tutkijoiden käsitelleen aihetta muun muassa infodemian (johdannaistermi pandemiasta), salaliittokertomusten sekä tieteeseen kohdistuvan epäluottamuksen kautta, jotka tukevat myös pelkopornon luotaamaa perusajatusta siitä, että mihin voi lopulta luottaa.

Kuva 4. Uutisoinnin tarkoituksena on herättää tietynasteista pelkoa lukijassa spekuloidulla, liioittelella ja maalaamalla erilaisia kauhuskenaarioita. (Ks. esim. Hase & Engelke 2022; Ribeiro & Schwarzenegger 2022) Lähteet: IL 5.5.2025 (vas.); IL 29.12.2024 (oik.).

Pelottelun on todettu voivan johtaa myös *tuomiopäivän selailuun* (engl. doomscrolling) jolloin tietyn tason pakkomielle negatiivisiin uutisiin muuttuu niiden viihdekäytöksi. Doomscrolling tai doomsurfing tarkoittaa internetin tai sosiaalisen median käyttöä, jossa ihminen selailee pitkään tai pakonomaisesti huonoja ja negatiivisia uutisia sekä videoita. (Sharma, Lee & Johansson 2022).

Samalla negatiivista sisältöä myös näkee herkemmin, koska algoritmien ansiosta klikkailu johtaa samankaltaiseen sisältöön, joka on vielä negatiivisempaa. (Sharma, Lee & Johansson 2022)

Ja taas toisaalta, journalistisen tarinankerronnan tehtävä yleistetään usein ”pysäyttävien, koskettavien, inhimillisten ja tunteisiin vetoavien tarinoiden” kertomiseksi. (Ks. esim. Rauhala 2020) Tällaiset tarinat auttavat lukijaa kohtaamaan todellisuuden ihmisten yksittäisten, subjektiivisten kokemusten ja tuntemusten pohjalta. (Kunelius 2000, 9) Osmo Kontula ja Kati Kosonen (1994, 293–309) havaitsivat esimerkiksi median seksikeskustelussa painopisteen siirtyneen jo 1990-luvulla lääkäreiden valistuspuheesta julkkisten kokemuspuheeksi ja aiheen käsittelyn ylipäänsä sitä mukaa viihteellistyneen. Sairauskertomusten jakamisesta saattaa olla hyötyä yleisön realiteettitajun kannalta, ja esimerkiksi julkkisten kertomat sairaustarinat ovat voineet helpottaa ihmisten puhumista omasta sairaudestaan. Julkkispotilaiden onkin katsottu raivanneen tietä sille, että tavalliset ihmiset voivat tulla median areenalle sairaskokemuksineen. (Mustonen 1997, 150; Kontula & Kosonen 1994; Kuva 5).

Kuva 5. Henkilökohtaisella tarinankerronnalla on iso rooli esimerkiksi myötätunnon vaalimisessa ja yhteisöjen muodostamisessa. Ihmisten ja ihmisryhmien tarinoiden kertominen lisää mahdollisuuksia ymmärtää toisten kokemuksia ja laajoja, usein abstrakteja poliittisia tai yhteiskunnallisia tapahtumia. (Wahl-Jorgensen 2019, 16) Lähteet: Anna 4.2.2023 (vas.); Apu 26.2.2025 (oik.).

Esimerkkejä viihteellistyneestä yhteiskunnasta

Ensisilmäyksellä viihde voi tuntua vähemmän poliittiselta, vähemmän pedagogiselta yhteiskunnalliselta ilmiöltä, mutta lähempi tarkastelu paljastaa, että kaikki viihde sisältää kulttuurisia arvoja, sosiaalisia normeja ja poliittisia ideologioita. Ei ole olemassa sellaista asiaa kuin ”vain” viihde. Kaikki tarinat ja kuvat ilmaisevat maailmankatsomuksia, huumorikäsitteitä, uskomuksia sukupuolesta, kauneudesta, menestyksestä sekä oikeasta ja väärästä. Viihde tarjoaa myös täydellisen välineen mainonnan ja kulutusideologian kuljettamiseen. Ei olekaan yllättävää, että viihdemedia on nykyään yleisin mediamuoto kaikissa maissa. (Artz 2015)

Viihteellistymistä voidaan kuvata termillä sulautuma (ransk. *portmanteau*^[3]), jossa viihteellistytvä asia yhdistetään viihde-sanaan (engl. entertainment). Sulautuman myötä rakentuu viihteellistynyt osa-alue. Tunnetuimpia ovat muun muassa edu- ja infotainment (ns. opetus/oppimisviihde) sekä politainment (ns. politiikan ja viihteen yhteensulautuma, myös populismi [ks. Taguieff 2007]). Taulukkoon on koottu yleisesti tiedossa olevia viihteellisyyteen liittyviä sulautumia aiemman tutkimuksen ja mediamateriaalin pohjalta (Taulukko 1). Dirtainment ja doomstainment ovat kirjoittajan omia termejä. ^[4]

<i>Portmanteau/sulautuma (+ entertainment)</i>	<i>Tulos/viihteellistytvä teema</i>
CHARITAINMENT	Hyväntekeväisyys
CONFRONTAINMENT	Vastakkainasettelu
CRIMENTERTAINMENT (morbid curiosity)	Rikokset
DIRTAINMENT*	Roska, törky
DOOMSTAINMENT* (doomscrolling, rage-baiting)	Huoli, pelko, raivo
ECOTAINMENT	Vihreät arvot
EDUTAINMENT	Opetusviihde
EMOTAINMENT	Tunneviihde
GASTROTAINTMENT/CULITAINMENT	Ruokakulttuuri
HEALTHAINMENT	Terveys

HISTOTAINMENT	Historia
INFOTAINMENT	Informaatio, tieto
LABOURTAINMENT	Työelämä
MULTITAINMENT	Viihteen kulutus
POLITAINMENT	Poliitikka
RETROTAINMENT	Nostalgia
SCIENCETAINMENT	Tiede
SERVOTAINMENT	Palvelut
SPORTAINMENT	Urheilu

Seuraavaksi esittelen viihteellistymisen ilmenemismuotoja mediassa jollakin tasolla (suora, sanallinen viittaus viihteeseen tai kuvatun yleisesti tiedostettu yhteys viihteellistymiseen) esillä olleiden esimerkkien kautta. Olen analysoinut mediassa esiin nousseet teemat väljiin kategorioihin, jotka noudattavat osin aiempaa provokatiivisen television teemojen luokittelua (Tuomi 2019, 54–56) sekä Salomäenpään (2010) esittämiä yhteiskunnassa poleemisina aiheina nähtyjä teemoja[5]. Kuten jo artikkelin otsikkotasolla viitataan, iso osa nyt käsitellyistä yhteiskunnan osa-alueista on tavalla tai toisella jo viihteellistynyt tosi-TV-tarjonnassa kuluneen 25 vuoden aikana. (Ks. Tuomi 2019; Tuomi & Saarikoski 2023)

HUUMORI

Huumori on luonnollisesti viihdettä, mutta samalla se on indikaattori siitä, mikä kulloinkin yhteiskunnassa käy huumorista. Tästä syystä huumori on eritelty omaksi osa-alueekseen, vaikka se toki läpileikkaa tekstissä myös useita muita esimerkkikategorioita. Huumori – se, mistä saa tehdä viihdettä – kertoo aina ajastaan ja eletyn yhteiskunnan aikalaistilasta. Huumorin linjausta määrittääkin pitkälti ajatus tietystä yhteiskunnan arvoja ja normeja kunnioittavasta rajasta, jota sitten venytetään ja joskus jopa räikeästi ylitetään.

Arkisessa keskustelussa huumori ymmärretään usein vitsinä, mutta se on mahdollista määritellä myös tunteena, reaktiona kuin tyyliä. Siksi onkin aluksi perusteltua tutustua siihen, miten

huumori määritellään. (Sagulin 2021, 8) Huumorintutkimus on monitieteistä, ja se voidaan käsitteenä määritellä hyvin monin eri tavoin. Huumoriksi voidaan määritellä mikä tahansa vuorovaikutusteko, joka tulkitaan jollain tapaa hauskaksi tai viihdyttäväksi. (esim. Didomenico 2015) Olennaista on kuitenkin se, että huumori on subjektiivista ja perustuu tulkintaan: se mikä huumoria käyttävän mukaan on hauskaa tai viihdyttävää, ei välttämättä ole sitä vastaanottajan mielestä. (Sagulin 2021, 8–9) Esimerkiksi *Putous* koko perheen viihdeohjelmana herättää keskustelua toistuvasti, myös keväällä 2025. Putouksen sketsissä mukailtiin Ylen *Puoli seitsemän* -ohjelmaa, ja siinä ohjelman nimi oli *Varttia vaille puoli neljä*. Sketsissä keskusteluohjelman juontajat, Ella Känninen ja Mikko Näkäräinen, mongersivat selkeässä humalatilassa (Kuva 6).

Kuva 6. Mitä on huono, mauton ja sopimaton huumori? Mille saa nauraa, ja mikä menee jo hyvän maun rajan yli? Esimerkiksi hukkumiskuolemien viihteellistäminen eräänlaisena keskikesän huvittavana vitsauksena on sekin ongelmallista niille, joita ilmiö oikeasti koskettaa. Lähteet: IS 15.3.2025 (vas.); SK 22.6.2024 (oik.).

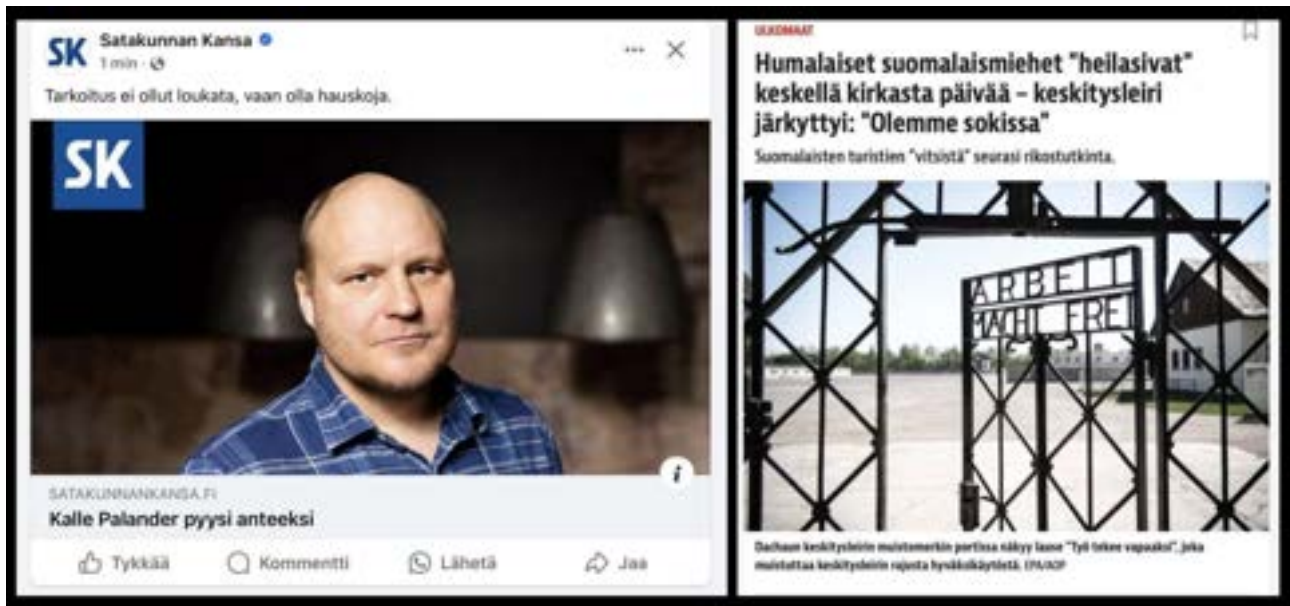
Raja hyvän maun ja mauttomuuden välillä onkin usein häilyvä. Yhteiskunnasta kertoo paljon se, ketä julkisessa keskustelussa saa pilkata ja millainen huumori katsotaan sopimattomaksi. Alkuvuonna 2025 yhteiskunnallista keskustelua herätti Kalle Palanderin roisi, seksuaalissävytteinen huumori Kiira Korvesta. Huumorin laatua kritisoitiin laajasti, jopa ministeritasolla, mutta samalla käytiin rajanvetoa siitä, voiko huono huumori olla potkujen peruste. Tällä kertaa se ainakin oli, sillä Yleisradio irtisanoi Palanderin asiantuntijatehtävästään. Samoin

Karla Karmalan varusmiespalveluksessa olleille henkilöille tekemä simputus nousi otsikoihin keväällä 2025. Karmala vetosi asian yhteydessä huumoriin, mutta varusmiesliiton mukaan huumori ja esimiesaseman väärinkäyttö, kuten simputus, ovat täysin eri asioita, ja aseman väärinkäytön ja huumorin rajoista ei pitäisi olla epäselvyyksiä (Kuva 7).

Kuva 7. Lopputulemana huumorilla oli hintansa. Kalle Palander irtisanottiin Yleisradion asiantuntijatehtävästä, ja Karmala tuomittiin maaliskuussa 2025 esimiesaseman väärinkäyttämistä sakkorangaistukseen. Lähteet: Apu 31.1.2025 (vas.); IL 12.3.2025 (oik.).

Toisaalta vitsejä ja huumoria perustellaan usein sillä, että niitä ei tulisi ottaakaan vakavasti, koska ovat juurikin vain huumoria – ”se oli vain vitsi” (Kuva 8). Tähän kuuluu tietty oletus siitä, että vastuu sisällön tulkinnasta on pääsääntöisesti tulkitsijalla; loukkaantuminen tai sisällön tulkitseminen väkivaltaiseksi on seurausta siitä, että sisältö on otettu liian tosissaan (ks. esim. Saresma 2020, 215; Lumsden & Morgan 2017). Nimittelemällä omaa toimintaa vain vitsailuksi, voidaankin pyrkiä häivyttämään vahingolliseksi tulkitun sisällön vaikuttamispyrkimyksiä (Phillips 2018, 14). Tarkoitus voi olla sanojan omasta mielestä humoristinen – ja oikeutettu keino kärjistää ja ilmaista omia mielipiteitä. (ks. esim. Keller, Mendes & Ringrose 2018).

Kuva 8. Vitsillä, läpällä heitetty – hauskuus on kuitenkin taitolaji, ja aina siinä ei onnistuta, (Sagelin 2021, 4) minkä Palander-tapaus ja keskitysleirillä esitetty natsitervehdys osoittavat. Lähteet: SK 17.3.2025 (vas.); IL 20.10.2021 (oik.).

POLITIikka

Politiikan viihteellistymistä on pidetty jälkimodernina ilmiönä, joka liittyy toisen maailmansodan jälkeiseen mediaan ja etenkin televisioon (Ks. esim. Karvonen 2009; Pasanen 2016). Medioiden tuoma viihteellisyysarvo on tiedostettu jo pitkään esimerkiksi poliitikkojen mediastrategioissa. Sen ensisijaisena tarkoituksena on tuoda politiikkaa ja sen tekijöitä lähemmäksi kansaa sekä tehdä yhteisistä yhteiskunnallisesti tärkeistä asioista kiinnostavampia kaikille. (Ks. esim. Pernaa & Railo 2006; Tuomi, Saarikoski & Peltonen 2023) Sen avulla voi tehdä myös politiikasta aiempaa ymmärrettävämpää ja kiinnostavampaa sellaiselle yleisölle, jonka tietämys yhteiskunnallisista kysymyksistä on heikkoa (Baum 2003; Jebri, Albæk & de Vreese 2013, 116).

Viihteellistymisen on kuitenkin esitetty pilaavan politiikan siirtämällä fokuksen asioista henkilöihin, tunteisiin ja hömppään. (Anttila, Kauranen & Rantanen 2008; Matthes Heiss & van Scharrel 2023) Lilleker (2006) on todennut, että termi ”tyhmentäminen” tarkoittaa pohjimmiltaan ”politiikan tekemistä populaarikulttuurin kaltaiseksi” (Lilleker 2006, 69). Luginbühlin (2007) mukaan vastakkainasettelua voidaan käyttää terminä kuvaamaan poliittisten vastustajien kohtaamisia, jotka muuttuvat riitelyksi. Eri viihdeteollisuuden muodot hyödyntävät tätä, ja kiivaat riidat, viha ja jopa raivo ovatkin yleisiä aiheita, joista viihdettä ammennetaan. (Luginbühl 2007; Kuva 9)

Kuva 9. Confrontainment eli vastakkainasettelun tuottama viihde on tuttua suomalaisessakin poliittisessa debatissa. (Ks. esim. Jenks 2022) Samoin se näkyy ihan yleisesti poliittisessa keskustelukulttuurin muutoksessa. Lähteet: IS 22.3.2023 (vas.); Yle 7.4.2023 (oik.).

Nykypäivän politiikan viihteellistyminen ja humoristisoituminen yhteiskunnallisella tasolla näkyi konkreettisesti vuonna 2024 nykyhallituksen leikkauksia kommentoivissa omatoimisesti tuotetuissa kuvallisissa ulostuloissa. Kuvassa valtiovarainministerillä on sakset käsissään ja hän hymyilee (Kuva 10).

Kuva 10. Leikkauksilla koettu irtailu aiheutti ison kohun heikompien aseman kurjistumisen viihteellistämisen ("halvalla panemisen") vuoksi, ja koska kehysriihi on yleensä aihealueena vakava pohdittaessa säästöjä, leikkauksia ja veronkorotuksia. Lähteet: IS 6.3.2024 (vas.); MTV3 5.3.2024 (oik.).

Politiikan viihteellistymisellä on myös mediateknologinen aspekti eli sosiaalisen median myötä politiikan henkilöityminen on vallannut yhä enemmän alaa. Somen tuoman henkilökeskeisyyden

on pelätty heikentävän poliittisen keskustelun laatua, sillä se voi siirtää julkisuuden polttopistettä asiakysymyksistä viihteeseen. (Adam & Maier 2010, 214, 220; Holtz-Bacha, Langer & Merkle 2014, 156). Mediahenkilöitymisen syyksi on esitetty esimerkiksi journalismin kaupallistumista ja televisiota, joka visuaalisena välineenä korostaa yksittäisiä henkilöitä (Mancini & Swanson 1996, 13; Adam & Maier 2010, 219; Pasanen 2016, 6). Poliitiikan henkilöityminen ilmenee siten, että mediassa huomio siirtyy puolueista ja ideologioista yksittäisiin poliitikkoihin (Rahat & Sheaffer 2007, 67–68). Poliitikoista onkin tullut viihdetähtien kaltaisia julkisuuden henkilöitä, jotka esittelevät kotiaan ja parisuhdettaan populaarilehtien sivuilla tai hauskuuttavat kansalaisia television sketsisarjoissa. (Pasanen 2016, 5) Se, miten henkilöiden poliittinen uskottavuus tässä yhteydessä säilyy, on paljon kiinni poliitikosta itsestään sekä vallitsevasta ilmapiiristä (esim. [HS 24.9.2025](#)). Esimerkiksi vuonna 1994 Tuttu juttu -show'hun osallistumisen nähdään usein vaikuttaneen presidentti Martti Ahtisaaren vaalivoittoon toisesta presidenttiehdokkaasta Elisabeth Rehnistä ([Yle 29.1.2010](#)). Kun taas 2020-luvulla silloisen pääministerin Sannan Marinin osallistumista Yleisradion *Elämäni biisi* -ohjelmaan paheksuttiin vahvasti. Iltaalehti uutisoi jaksosta seuraavasti: ”Sanna Marinin osallistuminen viihdeohjelmaan sai aikaan palautevyöryn: ’Bile-Sanna elementissään’” ([IL 27.12.2021](#)).

Sosiaalisen median ja politiikan kytköksiä tutkinut Elisa Kannasto (2025) toteaa käsillä olevassa numerossa sosiaalisen median vakiintuneen keskeiseksi kampanjaviestinnän areenaksi (ks. myös Laaksonen, Kannasto & Knuutila 2025), ja sen lisänsen erilaisia viihdyttävän viestinnän muotoja ja laajentaneen niiden julkisuutta (Klinger & Svensson, 2015; Kannasto 2025). Vuonna 2021 todettiin, että Instagram on viimeistään nyt vakavasti otettava politiikan alusta. Sama ilmiö toistui vuonna 2023 TikTokin ympärillä. (Ks. esim. Moisio 2023; Laaksonen, Kannasto & Knuutila 2025) Viihteelliseen materiaaliin suunniteltujen alustojen käyttö poliittisiin tarkoituksiin johtaa väkisinkin myös poliittisen viestimisen muutoksiin. (esim. Kannasto 2021) Esimerkiksi TikTok tukee lyhyttä, hauskaa sisältöä, johon ei itsessään enää juuri poliittista analyysia kuulu – eikä toki mahdu. Somen alustoilla tavoitetaan juuri nuorta äänestäjäkantaa, joten ne ovat yhä tärkeämmässä roolissa ehdokkaille. (Ks. esim. Kannasto 2021; Moisio 2023) Alustojen käyttöä perustellaan usein juuri kepeällä ulosannilla, jonka myötä kuluttajan ei tarvitsisi ”nukahtaa” poliittisten aiheiden ääreen. ([HS 2.2.2022](#))

Edellä mainitut seikat johtavat luonnollisesti siihen, että ilmapiirin keventyessä ja politiikan asiapohjaisen osuuden kaventuessa myös politiikan julkinen keskustelu muuttuu hyvin

pinnalliseksi. Tällöin, Postmania mukaillen, se alkaa noudattaa viihteelle ominaisia piirteitä kuten tunteisiin vetoamista, impulsiivisuutta ja faktapohjaisuuden arvostuksen laskua. Tällä on selviä negatiivisia vaikutuksia, koska politiikan ensisijainen tarkoitus on valtion ja yhteiskunnan yhteisten asioiden järkevä hoito (Kuva 11).

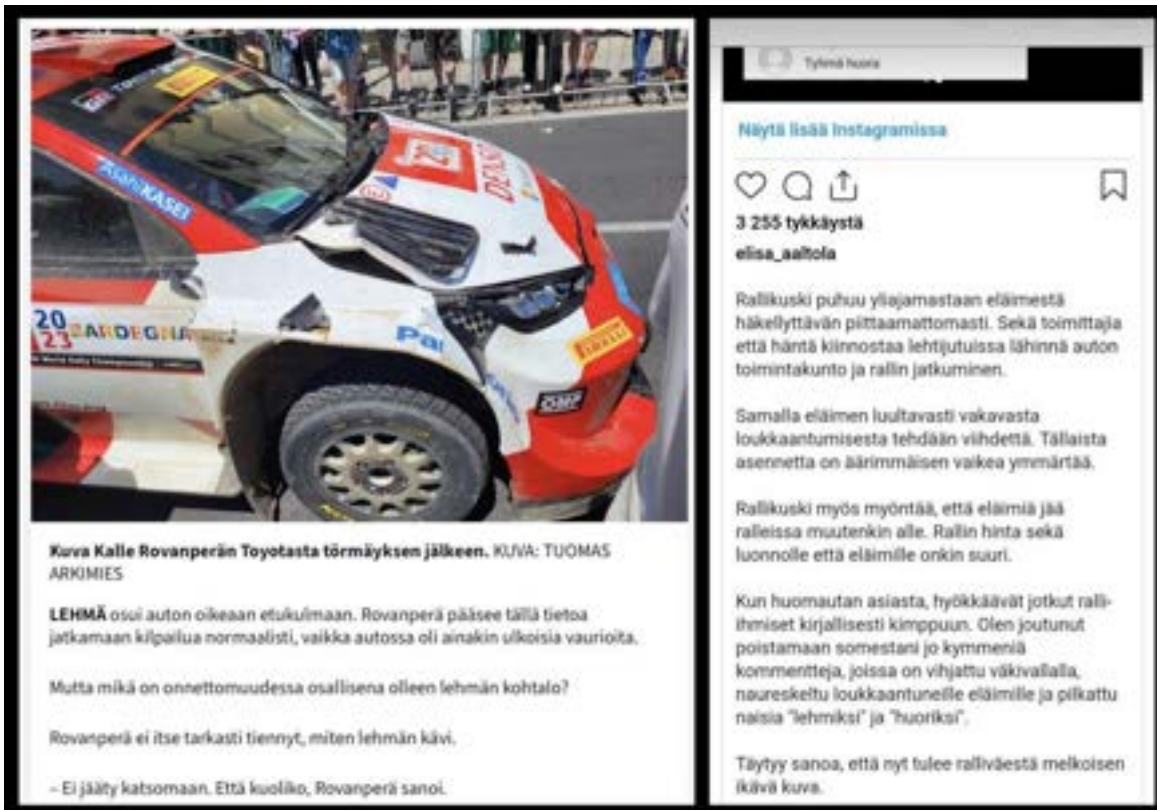

Kuva 11. Saksikuva puri lopulta Perussuomalaisten omaan nilkkaan, mikä kuvastaa viihteellistymisen rajanvedon problematiikkaa ja riskien ottamista politiikan saralla. Lähteet: HS 15.4.2025.

ELÄIMET

Eläimet, eläinsuojelu sekä eläinten oikeudet nousevat usein eettisen keskustelun piiriin, kun niihin yhdistetään viihteellisiä piirteitä. (Salomäenpää 2010) Vuosien ajan eläinten oikeuksia ajavat tahot ovat kritisoineet eläinten roolia esimerkiksi tv-kuvauksissa- ja ohjelmissa. (Tuomi & Saarikoski 2023) Eläinten käyttö problemaattisesti viihteenä on yleensäkin laajaa, ja pitää sisällään esimerkiksi eläintarhat, sirkuksen, rodeon, härkätaistelut, delfinaariot ja merinisäkäspuistot sekä eläinturismin

eri muodot. Lähtökohtana viihteen näkökulmasta on se, että eläinten hyvinvointi ja lajityypillinen elämänmuoto uhrataan ihmisten viihdyttämiseksi (Kuva 12).

Kuva 12. “Ei jääty katsomaan. Että kuoliko”. MM-rallissa tapahtui vuonna 2023 onnettomuus, missä Kalle Rovannerä törmäsi autollaan kesken pikakokeen lehmään. Kisaa jatkettiin välittämättä lehmän voinnista, ja muun muassa eläinfilosofi Elisa Aaltola nosti tapauksen julkisuuteen kysyen, miksi eläimen vakavasta loukkaantumisesta tehdään viihdettä. Lähteet: IS 2.6.2023 (vas.), IS 6.6.2023 (oik.).

Eläimet ovat nykyiseen mediailmapiiriin hyvin soveltuvaa sisältöä niin sosiaalisessa mediassa kuin perinteisimmissä joukkotiedotusvälineissä, kuten televisiossa, radiossa sekä sanoma- ja aikakauslehdissä. Eläimiin liittyvät aiheet muodostavat merkittävän osan niin sanotuista ”pehmeistä uutisista”, jotka tarjoavat vastapainoa ”koville” politiikan, talouden ja kansainvälisten konfliktien uutisille. Pehmeiden uutisten tarkoituksena on herättää tunteita, sympatiaa, uteliaisuutta ja innostusta. (Kaarlenkaski 2022, 68) Samoin eläinkuvaston ja -tarinoiden levittäminen on mediayhtiöille myös taloudellisesti kannattavaa, sillä nämä sisällöt tuovat lukijoita ja katsojia. (Molloy, 2011, 1–3) Lisäksi eläinaiheilla voi täydentää uutisvirtaa silloin, kun muita aiheita on tarjolla niukasti.

Eläinten metsästys puhututtaa tietynlaisena viihteen muotona toistuvasti, vaikka sitä usein perustellaan mediassa eettisempänä lihansaantina ja eläinten kivuttomalla kuolemalla (Molloy 2011.) Esimerkiksi eläinten metsästykseen liittyvä trofee-käytäntö nähdään viihteellisenä toimintana, niin sanotusti tappasemisella kerskailuna, ja se herättää polemiikkia aika ajoin. (Ks. esim. [IL 22.8.2024](#); [IL 16.9.2025](#)) Samoin metsästyksen pelillistyminen erilaisten kilpailujen myötä. Eläinten mediakäsittelyä tutkineet Claire Molloy (2011, 2, 7–8) ja Steve Baker (2001, 174) ovat huomauttaneet, eläinten pitäminen viihteenä ja ei-vakavasti otettavina pehmeinä uutisaiheina voi trivialisoida eläimiä, ja tällaisilla representaatioilla voi olla vaikutusta myös yleisiin käsityksiin eläimistä (ks. myös Parkinson 2020, 2). Joistain lajeista, kuten rotista ja puluista, on tehty antroposentrisen kuvauksen ja näkökulman myötä uutisissa ”ongelmalajeja” (Jerolmack 2008). Usein metsästyskilpailuissa tapetaankin vieraslajeiksi määriteltujen lajien yksilöitä, mutta kohteena voi olla myös varislintuja, lokkeja, kettuja ja mäyriä (Kuva 13.)

Kuva 13. Suomessa järjestetään metsästyskilpailuja, joissa tavoitteena on tappaa tietyssä ajassa mahdollisimman monta eläintä. Metsästys pelillistyy kilpailuissa, joissa tavoitteena on mahdollisimman suuri tapettujen yksilöiden määrä – ja sitä myöten pistesumma. Lähteet: [MTV3 16.11.2022](#).

URHEILU

Urheilu on helposti luokiteltavissa viihteeksi, ja sitä on lähtökohtaisesti pidetty aina ”sirkushuvina kansalle”. Siinä todentuu kuitenkin ajatus viihteen hierarkiasta niin sanotusti viihteen sisällä. Toisin sanoen, mitkä viihteelliset ominaispiirteet koetaan soveltuviksi urheilun piirissä, ja mitkä taas nähdään urheilua rapauttavina tekijöinä. Urheilun ”rappioitumisesta” on puhuttu 70-luvulla tapahtuneen televisioituminen myötä sen saadessa ihmiset istumaan television ääreen liikkumisen sijaan. Mediaurheilua laajasti tutkineen Riikka Turtiaisen mukaan huippu-urheilu on jo pitkään ollut tuotettua, dramatisoitua ja kaupallistettua viihdettä, joka on vuosien saatossa muuttunut luonteeltaan monikanavaisemmaksi. (Claeys & Van Pelt 1986; Turtiainen 2024, 69) Esimerkiksi laadukkaasti tuotetun jalkapallo-ottelun voidaan ajatella olevan jo tietäntyyppinen tarkkaan harkittujen speaktaakkelisegmenttien ja kameratietoisien performatiivisuuden varaan affektiivisia yksityiskohtia alleviivaava mediaspektaakkeli. (Turtiainen 2024, 86)

Sosiaalisen median rooli urheilutapahtumien seuraamisen yhteydessä on vahvistunut, ja ihmiset laajentavat urheilun seuraamiskokemustaan nykyään sosiaalisen median kautta. (Turtiainen 2024, 69) Samoin monet urheilijat ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa ja näistä urheilijoiden itserepresentaatioista nouseekin keskustelua aika ajoin. [6] Syyt somenäkyvyydelle ovat pitkälti taloudellisia, sillä urheilijat voivat saada sitä kautta rahoitusta uralleen. Tällöin myös huomiotalouden huomioiden urheilijan käytöksen ja somepresensin pitää tavalla tai toisella viihteellistyä tarkoituksenmukaisilla somealustoilla operoitaessa. (Kuva 14)

● 11.6. 23:31

Italian Tamberi panee show'n pystyyn

Tamberi ylittää vielä 237! Italialaiset – mukaan lukien presidentti Sergio Mattarella – hurraavat.

Kunnon showmiehenä italialainen panee kunnon esityksen pystyyn. Hän tuulettää villistä ilman paitaa ja repii "kengästään" kasan pieniä jousia – mitä todennäköisemmin ne ovat peräisin hänen omasta repustaan.

Tamberin show aiheutti kotyleisölle sydämentykytyksiä, sillä temppuun kuului se, että italialainen linkutti pois hyppypatjalta. Tv-kameroissa näkyi kauhistuneita katsojien ilmeitä, kun yleisö luuli Tamberin loukanneen itseään.

1. Gianmarco Tamberi
2. Vladyslav Lavskyi

– Tunne ja olo oli luonnollinen ja mukava heti, kun istuin ratin taakse. Minun ei tietyllä tapaa pitänyt lainkaan miettiä, mitä olen tekemässä. Tavoitteena oli vain painaa eteenpäin niin nopeasti kuin mahdollista.

Colin McRae tuli tunnetuksi rajusta ja viihdyttävästä ajotyylistään. Hän oli kuollessaan vain 39-vuotias.
KUVA: MURDO MACLEOD / POLARIS / MYPHOTOS

JA INTOA piisasi. Jo 1980-luvun puolivälin tienoilla McRae ajoi Britanniassa kilpaa Talbot Sunbeamilla.

Hänen ajotyylinsä havaittiin heti rajuksi ja viihdyttäväksi. Pelkistettynä se oli kaikki tai ei mitään -toimintaa.

Kuva 14. Urheilun ympärille on rakentunut kaupallisuuden, urheilijoiden henkilöitymisen ja tietyn äärimmäisyyksien janon puitteissa erilaisia show-elementtejä. Lähteet: IS 11.6.2024 (vas.); IS 17.9.2022 (oik.).

Ilmiö ei ole siis uusi, mutta urheiluun nykypäivänä liitettävä viihteellisyys on myös kuvaus vallitsevasta ajasta, jossa kohut ja negatiivisetkin asiayhteydet toimivat markkinointimateriaalina urheilullisesti tasokkaiden suoritusten sijaan. Tätä kuvastavat esimerkiksi Ice Cage - vapaaottelutapahtumaan liittyvät kohut. Keväällä 2025 tapahtumaa markkinoitiin näkyvästi vankilassa istuneen ex-moottoripyöräkerholaisen Mika "Immu" Ilménin ja somejulkkis Joni "Stagala" Takalan kohtaamisella^[7] (Kuva 15). Viihteellisten show-elementtien ja kohujen myötä urheilun itsessään nähdäänkin usein jäävän speaktaakkelimaisuuden jalkoihin, kun katseiden tulisi olla itse urheilussa ja urheilijoissa, jotka ovat tehneet sitoutunutta työtä vuosien ajan.

Kuva 15. Urheilun koetaan jäävän nykypäivän mediakohujen jalkoihin. Viihteellisyyden myötä urheilun pyhyys ikään kuin karnevalisoituu. (Vrt. Hietala 2007, 203) Lähteet: IS 4.5.2025 (vas.) ja Yle uutiset 27.8.2025 (oik.).

Lehdissä on puhuttaneet myös Yleisradion urheilustudiolähetykset. Jos itse urheilulajeja ei ole käynnissä, studiossa saatetaan näyttää esimerkiksi erilaisia hassuja tempauksia, kuten vuonna 2024 entisten huippu-urheilijoiden Kaisa Mäkräisen ja Petra Ollin välisiä jonglöörauskaksintaisteluja. Urheilusuoritusten ohella rakennetaan kevyttä, humoristista materiaalia tuomaan lisäarvoa ja täyttämään lähetyssaikaa. Kritiikin mukaan sitä alkaa olla suhteessa urheiluun jo liiaksi, jolloin urheilujournalismin koetaan jäävän sivutuotteeksi (Kuva 16).

Kuva 16. Tony Pietilä kuvaa Ilta-Sanomien kommentissaan muun muassa, että Ylen urheilustudiota katsottaessa tuntuu kuin "yritettäisiin tehdä Pikku Kakkosta aikuisille" tai "viidenpennin Kummelia".
Lähteet: IS 14.12.2024.

TERVEYS

Ilmiö läpileikkaa myös terveys- ja lääketieteen toimijoita ja toimintoja, erityisesti sosiaalisen median alustojen käytön myötä. Tämä vaikuttaa siihen, miten asiantuntijuus muovautuu viihteen kentällä, ja miten professioiden (esim. kehollisuus, terveys ym.) rajanveto ja arvostus näyttäytyvät kokemuspohjaisen tiedonjaon kautta. (Tuomi, Saarikoski & Peltonen 2023) Nykypäivän terveysviestintää tutkinut Jenna Peltonen on todennut, että viihteellisempi vuorovaikutus

esimerkiksi TikTokissa luo vertaisuutta eli asiantuntijoiden viestintää samanarvoisuudesta ja tasaveroisuudesta muiden somekäyttäjien kanssa. (Peltonen 2023; Kuva 17)

Kuva 17. Lääkärit ovat jalkautuneet sosiaaliseen mediaan jakaakseen totuudenmukaista tietoa ja tavoittaakseen muun muassa nuoria. Ilmiö ei ole täysin ongelmaton, ja vaatii lääkäriltä viihde- ja asiasisällön rajanvetoa. (Peltonen 2023) Lähteet: Potilaan Lääkärilehti 20.9.2023.

Julkiseen keskusteluun terveydestä eivät siis enää osallistu vain lääkärit ja tieteen tekijät, vaan tilaa ovat saaneet myös vaihtoehtoiset asiantuntijat. Samaan aikaan muuttuva mediaympäristö tarjoaa kuluttajille mahdollisuuksia omien näkemystensä esiin tuomiseen. Lisääntyvä asiantuntijuuden kysyntä ja muuttuva mediaympäristö tarjoavat tilaa terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijuuden laajentumiselle. (Uutela & Väliaverron 2022) Tätä areenaa hyödyntävät varsinkin vaihtoehtoiset ja vasta-asiantuntijat tehokkaasti. Etenkin ruokavalioon ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä asiantuntijuudesta on noussut julkisia debatteja perinteisten tiedollisten instituutioiden ja niiden haastajien välillä (esim. Väliaverron 2016; Jallinoja, Jauho & Mäkelä 2016; Huovila & Saikkonen 2016; Uutela & Väliaverron 2022; Kuva 18). Samalla tapa viihteellistää asiasisältöä on tuonut huolta uskottavuuden kärsimisestä. Luottamusta toisaalta vähentää sekä palvelujen kaupallisen toiminnan luonne että palvelujen koettu viihteellisyys. (Ks. esim. Peltonen 2025b)

Kuva 18. Terveiden viihteellistyminen herättää huolestuneisuutta, erityisesti sosiaalisen median kokemusasiantuntijuuden ja uskomushoitojen markkinoinnin myötä. Lähteet: Apu 5.4.2025 (vas.); MTV3 30.3.2022 (oik.).

HYVÄNTEKEVÄISYYS

Television hyväntekeväisyysohjelmat ovat oivallisia tapoja kerätä lahjoituksia. Kaikki voivat kotisohviltaan livetapahtuman aikana seurata viihteellistä sisältöä, ja samalla tehdä hyviä tekoja. Aiheiden ollessa yleensä raskaita, on pyritty tuomaan ajatus, että myös hyväntekeväisyys saa ja voi olla hauskaa. Mukaan tuodaan usein myös julkisuuden henkilöitä, jotka voivat lisätä lahjoituksia ja edesauttaa katsojien saantia kanavalle. Julkisuuden henkilöiden tuoma tähtipöly asian ympärillä on hyvää materiaalia markkinoinnin näkökulmasta. Olivier Driessens kollegoineen (2012) on todennut julkisuuden henkilöiden hyväntekeväisyystoimintaa käsittelevässä tutkimuksessaan, että yksi ”julkisten” rooli hyväntekeväisyysohjelmissa on tuoda niihin tietynlaista keveyttä ja hohdokkuutta. Tiettyjä ristiriitaisuuksia voi syntyä, jos hyvin varakkaita ja nimekkäitä julkisuuden henkilöitä sijoitetaan ehkä hieman kauhistelevalle valossa ikäviin olosuhteisiin, jotka kuitenkin ovat ihmisten arkipäivää. (Driessens, Joye & Biltereyst 2012) Kontrasti saattaa aiheuttaa myös kritiikkiä, ja julkikkaset saatetaan nähdä päälle liimattuna ominaisuutena. (Kuva 19)

Nenäpäivä-kampanja huipentuu tämän viikon perjantaina suoraan lähetykseen TV2:lla. Viikon aikana Ylen kanavilla on useita erikoislähetyksiä Nenäpäivän kunniaksi. Radioiden yhteistapahtumassa yleisö saa seurata livenä Naurumaratonia ja Yle X3Min 66 tunnin, 6 minuutin ja 6 sekunnin maratonlähetystä sekä kokeilla mm. merisään juontamista! Puoli Seitsemän -ohjelman juontajat taas opettelevat kouluttamaan kanaa.

Kuva 19. Julkisuuden henkilöt ovat usein hyväntekeväisyysohjelmien keskiössä. Heille suunnatuilla leikillisillä haasteilla ja kilpailuilla pidetään tunnelmaa ja "hypeä" yllä. Ne toimivat vakavan aiheen vastapainona, sisältönä, joka saattaa houkutella katsojia viipymään pidempään ohjelman parissa. Toisaalta julkisuuden henkilöiden mukaanotto ei ole ongelmaton. Lähde: [Epressi/Nenäpäivä2023](#).

Tasapainoilu aiheen vakavuuden ja keveän sisällön välillä on siis paikoin hankalaa. Nykypäivän yltiömäinen tunteisiin vetoaminen on myös viime vuosina aiheuttanut kritiikin ääniä. Kurjuuskuvasto eli tapa, miten apua tarvitsevia kuvataan, koetaan rakennetuksi tarkoituksella turhankin traagiseksi. Tunteilla on suuri merkitys, mutta missä kohtaa affektiivisuus ja nykypäivälle ominainen tunteisiin vetoaminen voi mennä yli? Kuten minkä tahansa toimijan nykypäivän mediavirrassa, myös hyväntekeväisyysjärjestöjen viestinnän pitää tietyllä tapaa pelkistyä. Tunteisiin vetoavat elementit, kuten kuvat kurjissa oloissa olevissa lapsista, herättävät nopeasti empaattisen ja sympatiaa kokevan kuluttajan huomion ja toimivat tehokkaana keinona saada huomiota vakaville aiheille. Tämä taas saattaa aiheuttaa ihmisissä myös vastareaktioita. Toisaalta liiallinen iloittelu ja keveys vakavan aiheen ympärillä saattaa herättää suuttumusta kuten tapahtui *Tanssii Tähtien Kanssa* -ohjelman Roosa-nauha -jakson yhteydessä vuonna 2023 (Kuva 20). Katsoja saattaa kokea, että ei olla tosissaan liikkeellä, joka taas halvearaa hyväntekeväisyyden kohteen kärsimyksiä.

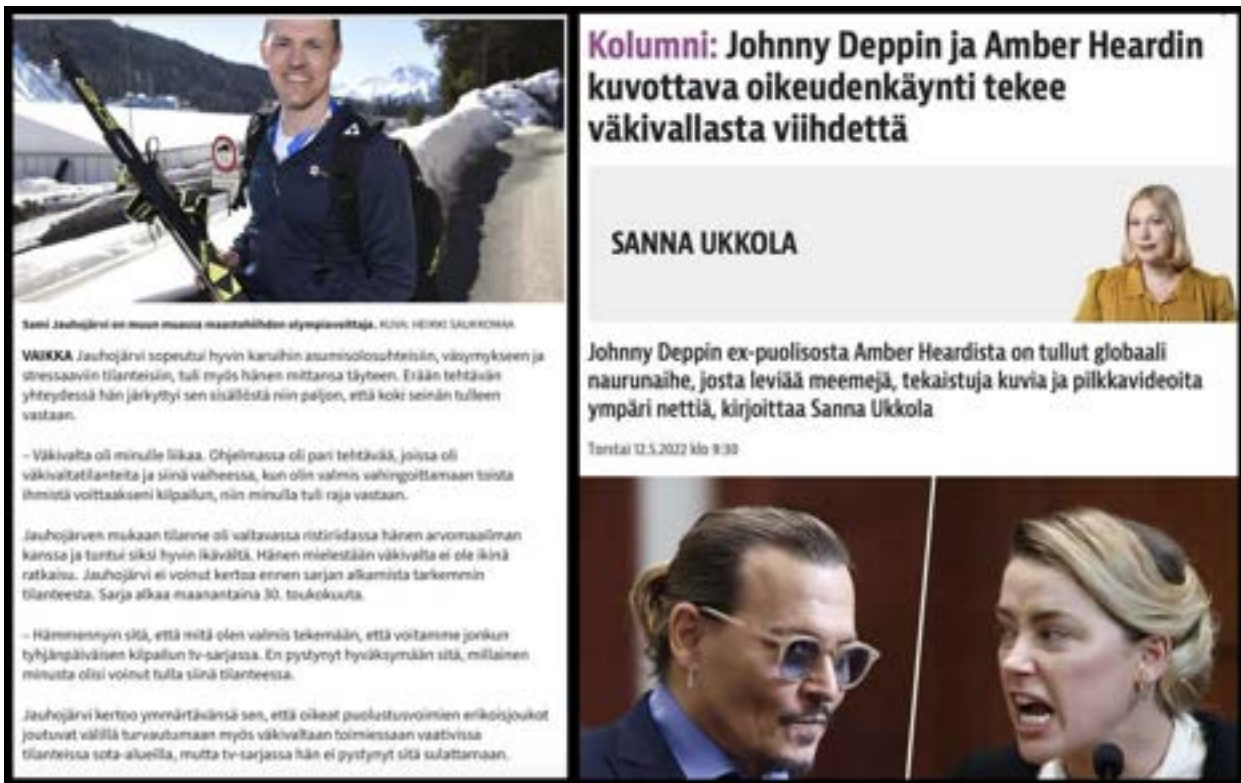

Kuva 20. Osa katsojista piti TTK & Roosanauhan yhteistyöstä, ja siitä, että saatiin lisättyä tietoisuutta ja jaettua sanomaa rintasyövästä eteenpäin. Osa koki, että sairaskertomuksilla "mässäily" viihdeohjelman yhteydessä ei vain yksinkertaisesti ole sopivaa. Lähteet: [IL 5.11.2023](#).

Ongelma-alueita nousee esiin silloin, kun liikutaan harmaalla raja-alueella viihteen ja vakavuuden välillä, mutta hyväntekeväisyysjärjestöille on kuitenkin tärkeintä, että pyritään olemaan kunnioittavia kohdetta kohtaan, jotta kuluttajalle ei synny tunnetta, että ollaan rahastamassa jonkun tuskalla tai ratsastamassa tragedialla. (Tuomi, [Moreenimedia 28.11.2023](#))

RIKOLLISUUS JA VÄKIVALTA

Mediäväkivallalla tarkoitetaan tavallisimmin näkyvän, fyysisen väkivallan tai sen uhan esittämistä eri mediaformaateissa (Ks. esim. Bacon 2010). Väkivallan viihteellistyminen – väkivalta viihteen nimissä – näyttäytyi *Erikoisjoukot* -tosi-tv-sarjan yhteydessä vuonna 2022, kun Sami Jauhojärvi kyseenalaisti ohjelmassa tapahtuvan väkivallan ja toisten vahingoittamisen. (Kuva 21).

Kuva 21. Erikoisjoukot [Special Forces, Singapore 2022] -sarjan yhteydessä osallistuja, ex-hiihtäjä Sami Jauhojärven, toi esiin ristiriitaa viihteellisen TV-viihdeohjelman nimissä tapahtuvasta väkivaltaisuudesta. Tämä linjasi ajatusta siitä, mitä viihteen nimissä voi ja pitää tehdä. Deppin ja Heardin perheväkivaltaa koskeva oikeudenkäynti taas muuttui vuonna 2022 paikoin varsin viihteellissävytteiseksi farssiksi, väkivallan tuomittavuuden jäädessä paitsioon. Lähteet: IS 4.5.2022 (vas.); IL 12.5.2022 (oik.).

Väkivallan ja rikollisuuden valjastaminen viihteeksi on erityisesti 2020-luvulla noussut ennennäkemättömään suosioon muun muassa true crimen myötä, vaikka se ei ilmiönä toki ole uusi. True crime -tarjontaa, eli tosielämän rikoksia käsitteleviä ohjelmia, on tänä päivänä paljon niin televisiossa kuin podcasteissakin, joissa henkirikokset heräävät viihteenä eloon. Autenttisuus tuo tarinoihin jännitystä, minkä lisäksi true crime hyödyntää tiettyjä esityskonventioita ja puhetapoja vedotakseen yleisöön. Groteskit väkivallan kuvaukset, karmivat ihmiskohtalot, haastateltujen läheisten aidot kyyneleet, murhahetken deskriptiivinen kuvaus sekä asiantuntijoiden käyttö osana kerrontaa ja ohjelmien autenttisuutta rakentavat true crimesta vetoavaa ja provokatiivista genreä. (Tuomi 2018) True crime -kulutuksen nautinnon taustalla on todettu olevan kiinnostus ihmisen pimeää puolta kohtaan. Tapahtumien todenperäisyyden tiedostaminen nostaa ”karvat pystyyn” eri tavalla kuin käsikirjoitetun, fiktiivisen väkivaltaviihteen kohdalla. (Tuomi 2018) Viihteellisyys kuitenkin aina värittää lopputulosta (Kuva 22).

Kuva 22. Eettisinkin true crime väkisinkin viihteellistää jollain tasolla ihmisten (uhrien ja omaisten) kokemaa tuskaa. Tämä näkyy myös genrejen yhdistyessä ja uusien alagenrejen syntyessä. Pahan värin (2021) sanotaan yhdistelevän true crimea "sairaalasaippuaan". (Tuomi 2024) Lähteet: Yle 16.1.2023 (vas.); Seura 17.6.2024 (oik.).

Kuten alussa totesin, jopa rikosuutisoinnista tulee paikoin true crimea, ja true crimesta uutisia. Tietty spekulointi, tarinallistuminen ja affektiivisuus eli true crimen viihteelliset konventiot alkavat nykyään näkyä myös journalistisessa materiaalissa. Rikosjournalismia on syytetty muun muassa sortumisesta spekulatiiviseen lähestymistapaan silloin, kun oikeaa, eksaktia tietoa ei ole saatavilla (Ks. esim. Rosslund 2007). Tutkimusten mukaan rikosuutisoinnin parissa on 1990-luvulta alkaen painotettu entistä enemmän iltapäivälehdistä tuttua tunteisiin vetoavaa uutisoinnin muotoa sekä henkilöitymistä (Ks. esim. Smolej 2010; Noppari, Raittila & Männikkö 2015; Tuomi 2022b, 55). Esimerkiksi true crimelle tuttu tarinankerronnallisuus näkyy myös rikosuutisoinnissa erityisen laajoissa, yksityiskohtaisissa, mutta irrelevanteissa tapauskuvauksissa. Rikollisuuden ihannointi voi puolestaan johtaa rikollisuutta koskevien yleisten ajatusmallien muutoksiin, mikä taas saattaa vaikuttaa virkavaltaan suhtautumiseen ja näkyä vastustuksena tai erilaisina ilkeiden muotoina. Myös uhrien esittäminen tietyssä valossa on aina valinta, joka vaikuttaa hänestä vedettyihin johtopäätöksiin ja niiden pohjalta syntyviin mielikuviin, jopa mahdollisesti poliisitutkinnan kulkuun. (Tuomi 2024; Kuva 23)

Kuva 23. Esimerkkinä rikollisuuden ja jopa kuoleman kaupallistumisesta toimii sukellusvenemurhaaja Peter Madsenin tunnustus toimittaja Kim Wallin murhasta osana Discoveryn viihteellistä rikosdokumenttia. Rikollisen ääneen päästämiseen liittyy aina pahimmillaan potentiaalinen riski siitä, että tekijän puheenvuoro tulee tulkituksi tekojen selittelynä, jopa rikoksen valkopesuna. (Ks. erit. Tuomi 2022b; Tuomi 2024) Lähteet: Yle 17.5.2023 (vas.); IL 9.9.2020 (oik.).

Myös kuoleman ja tuhon perässä matkustaminen on laajentunut yhä suosituimmaksi ilmiöksi. Mediateknologian kehityksen myötä esimerkiksi true crimea voi tehdä kuka tahansa. Vaikka isolla osalla tekijöistä olisi hyvät ja faktoihin perustuvat tarkoitukset, mitä enemmän homma laajenee, sitä enemmän tulee myös väärinkäytöksiä ja lieveilmiöitä. Yhtenä viihteenmuodon eettisenä ongelmana on ”murhafanituksen” kasvava ilmiö, joka näkyi esimerkiksi Yhdysvalloissa Idahon kampusmurhien yhteydessä marraskuussa 2022. Ammattitoimittajien lisäksi murhapaikalle ja sen läheisyyteen pelmahti läjäpäin amatööritoimittajina toimivia TikTok-sisällöntuottajia tekemään reaaliaikaista lähetystä alueelta. Sisällöntuottajien aikeena oli osallistua murhamysteerin ratkaisemiseen, mutta tämä kotikutoinen salapoliisityö johti lähinnä meluun, häiriöön ja pelonlietsontaan. (Tuomi 2024; The Atlantic 14.6.2023) Nykypäivälle ominaisesta ylimenevästä morbidista uteliaisuudesta (engl. *morbid curiosity*) kärsivät usein eniten uhrien läheiset ja muut asianomaiset (Kuva 24).

Kuva 24. Uteliaisuus kaikkea makaaberia kohtaan on kasvava ilmiö Suomessakin – niin median kuin tavallisten ihmistenkin toimesta. Omaiset ovatkin paikoin ongelmissa utelioiden ulkopuolisten kanssa. (vrt. Cherry 2021) Lähteet: IL 1.12.2021 (vas.); KSML 23.4.2023 (oik.).

Murhafanitus ja -turismi on osa niin kutsuttua tuskaturismia. Esimerkiksi Auschwitz on yksi tuskaturismin tunnetuimmista kohteista, mutta yleisöä vetävät muutkin kauhun ja kuoleman paikat ympäri maailmaa. Tuskaturismin suosio perustuu paitsi oppimishalulle ja tarpeelle kunnioittaa muistoa, myös uteliaisuudelle, tirkistelynhalulle ja jännityksen etsimiselle. [8] (Stone & Wright 2024; Kuva. 25)

Kuva 25. Kuoleman, tuhon ja väkivallan inspiroima matkustaminen ei ole uusi ilmiö, mutta se on saanut myös uusia ulottuvuuksia vuosien varrella. Suosittuja kohteita ovat yhä muun muassa Tšernobyl, ja Suomessa Bodomin murhamysteerin vuoksi Bodomjärvi. Lähteet: Yle 14.6.2019 (vas.); HS 25.5.2019 (oik.).

Huomiota ja perusteltua huolta on herättänyt myös netin väkivaltamateriaalin kulutus viihteen muotona. (Tuomi 2024) Vakavien ja affektiivisten aiheiden viihteellistymisen ilmiö näkyy myös ihmisten sosiaaliseen mediaan tuottamissa sisällöissä. Väkivaltasisällöillä voi olla eri verkkokulttuureissa hyvinkin merkittävä rooli oman yhteisen ”me”-identiteetin luomisen ja vahvistamisen kannalta, sillä niiden ymmärtäminen ja hyväksyminen osaksi yhteistä jaettua huumorikulttuuria voi olla myös osoitus yhteisön osallisuudesta. (Vaahensalo 2022; 2025) Barbara Cyrek ja Maciej Śledź (2025) käsittelevät tässä numerossa rikosten tekemistä sosiaalisessa mediassa yleisöviihteen vuoksi. Rikolliselle käytökselle voidaan psykologiasta löytää kaksi selitystä: kielletty hedelmä -efekti (jokin houkuttelee vain siksi, että se on kiellettyä) ja verkkoestottomuus. (Cyrek & Śledź 2025) *Verkkoestottomuus* (engl. Online Disinhibition Effect) viittaa ihmisten tapaan käyttäytyä estottomammin internetissä verrattuna reaali maailman tilanteisiin (anonymiteetin tunne ja ”toimintojen virtuaalisuus”). Ilmiön lopputulemana voidaan nähdä samoja piirteitä kuin

true crimen myötä rikollisuuden ja väkivallan glorifioinnin yhteydessä: kuluttajien turtuminen sekä virkavallan auktoriteetin rapistuminen. (Tuomi 2022b; Tuomi 2024)

Internetissä on paljon erilaisia väkivaltaisia ja kuolemaa sisältäviä videoita, jotka näyttävät esimerkiksi materiaalia auto-onnettomuuksista, verestä ja jopa ruumiinosista onnettomuuspaikoilla. Samoin somen liveissä tehdyt hyvin groteskitkin itsemurhat leviävät nopeasti globaalisti, ja niitä muokataan mukaan harmittomiin kissavideoihin samalla, kun kuolettavaa laukausta käytetään gif-animaationa eri palveluiden profiilikuvissa. Näin jopa kuolema muuttuu nopeasti pelleilyksi ja viihteelliseksi mediamateriaaliksi. (Tuomi 2022b, 59)

Vuonna 2018 maailmankuulun, miljoonien seuraaman vloggaajan Logan Paulin Japanissa Aokigahara-itsemurhametsässä kuvaama video siellä roikkuneesta sinertävästä ruumiista herätti globaalia järkytystä. Itsemurhan representaation muotoja tutkineen Heidi Kososen (2020) mukaan videolla Paulin koettiin naureskelevan itsemurhalle ja metsään päätyneiden ihmiskohtaloille. Logan Paulia ja videon poistamisen kanssa hidastellutta YouTubea kritisoitiin vahvasti vainajaa loukanneesta sekä kuoleman klikkiarvolla rahastaneesta videosta (Kosonen 2020, 143). Vastaavaa toisen kuolemalla vitsailua ja sille nauramisen seurauksia todistettiin syksyllä 2025, kun yhdysvaltalainen poliittinen kommentaattori ja republikaanista puoluetta edustanut konservatiivinen vaikuttaja Charlie Kirk ammuttiin. Hän oli kerännyt poliittisen ideologiansa ja konservatiivisten näkemystensä myötä sankan joukon vastustajia, joiden nähtiin murhan jälkeen ilakoineen uutisella. Ilmiö aiheutti pahennusta niin Kirkin kannattajien kuin laajemmankin yleisön toimesta (Kuva 26).

Kuva 26. Kuolleen ihmisen videointi nähtiin jo itsessään pahana asiana, mutta lisäksi Paul ystävineen vitsailivat videolla, ja Paul uhosi siinä, kuinka tekee YouTuben historiaa. Kirkin kuolemasta taas levisi nopeasti ilakoivia ja humoristisia somepostauksia. Tämä herätti laajaa keskustelua ja jopa laajoja yhteiskunnallisia seurauksia postauksia tehneille henkilöille (IS 13.9.2025). Lähteet: IL 2.1.2018 (vas.) ja X 13.9.2025 (oik.).

Nykypäivän mediaväkivallan muodot ovatkin hyvin moninaisia ja osa niistä operoi viihteellisillä alustoilla ja tarkoituksella. (Ks. esim. Kosonen 2020; Tuomi 2022b) Entisen jääkiekkoilija Janne Puhakan kuolema järkytti Suomessa syksyllä 2024. Janne Puhakan entinen puoliso ampui hänet parin entisessä yhteisessä asunnossa parisuhteen päättymisen seurauksena. Uutiset Janne Puhakan kuolemasta levisivät nopeasti mediassa, ja niiden brutaalit yksityiskohdat järkyttivät laajasti suomalaisia. (Suomen Kuvalehti 21.10.2024)

Sosiaalinen media antaa mahdollisuuden laajemmalle joukolle ottaa osaa suruun. Se tarjoaa myös mahdollisuuden vertaistukeen ja yhdistää ihmisiä, joita yhteinen suru on kohdannut. Median käytöksen lisäksi tragedian julkinen sureminen sai aikaan paheksuntaa. Sosiaalisessa mediassa kohua aiheuttivat muun muassa somevaikuttajat, jotka antoivat ymmärtää tunteneensa Puhakan läheisesti, vaikkei näin ollutkaan. Sosiaalisessa mediassa julkaisujen tekijöitä on kuvailtu tekopyhiksi ja julkaisuja ”kuolemalla mässäilyksi”. Julkaisujen tekijöiden nähtiin yrittävän hyötyä traagisesta tapahtumasta ja jopa rahastavan sillä (Kuva 27).

Kuva 27. Henkirikos- ja katoamistapausten viihteellinen käsittely on johtanut ikäviin lieveilmiöihin. Ylilyöty kiinnostus, spekulointi ja väärin tietojen levittäminen leimaa nykyaikaa. Tästä syystä omaiset joutuvat käytännössä pakon alla kertomaan asioiden oikean laidan. Myös somesuremisessa tulisi päteä samat säännöt kuin perinteisestikin, on tärkeää kunnioittaa vainajaa ja hänen omaisiaan. Lähteet: Aamulehti 15.11.2024 (vas.); Helsingin Uutiset 16.10.2024 (oik.).

RAPPIO

Edellä kuvattujen rikollisuuteen ja väkivaltaan liittyvien vakavien ja affektiivisten aiheiden käsittelyn rinnalla näkee myös tapoja, joissa erityisesti omia väkivallantekoja ja muiden nöyryytystä saatetaan kuvata nauraen ja ilkkuen – ja kuvatus henkilön tuska määrittää sisällön raadollisen viihdearvon. (Tuomi 2024; Kuva 28) Näin tehtäessä siitä tulee hyvä esimerkki sosiaalisen median rappio-kulttuurista, jonka kohteena voivat olla myös sen tekijät.

Kuva 28. Väkivallan kuluttaminen viihteenä on ollut keskustelussa erityisesti 2020-luvulla.

Kuluttamisen lisäksi väkivallan toteuttaminen vihteeksi on nähty kasvavana ilmiönä. Lähteet: Yle 11.2.2020 (vas.); IL 26.2.2021 (oik.).

Rappiotubetus/rappiostriimaus/rappiotiktok on tosi-tv:tä muistuttava, sen jatkumona toimiva sosiaalisen median ilmiö, jossa viihdettä viedään vielä inhorealistisempaan suuntaan. Se on striimauksen alalaji, joka koostuu usein julkisesta itsetuhoisesta käyttäytymisestä kuten päihteiden käytöstä. Siinä toisen ihmisen huono-osaisuus ja kurjuus (päihteet, mielenterveysongelmat, väkivalta ja alkoholinhuuruiset riidat) muuttuvatkin uteliaisuutta ja naurua herättäväksi viihdemateriaaliksi, ja tekijöilleen jopa taloudelliseksi hyödyksi. (Ks. esim. Click 2019; Kuva 29) Kaikki näytetään suorana lähetyksenä sosiaalisessa mediassa ja striimaajat saavat kontentistaan yleisöltään rahalahjoituksia ponnisteluistaan. (Ks. esim. Cyrek & Śledź 2025)

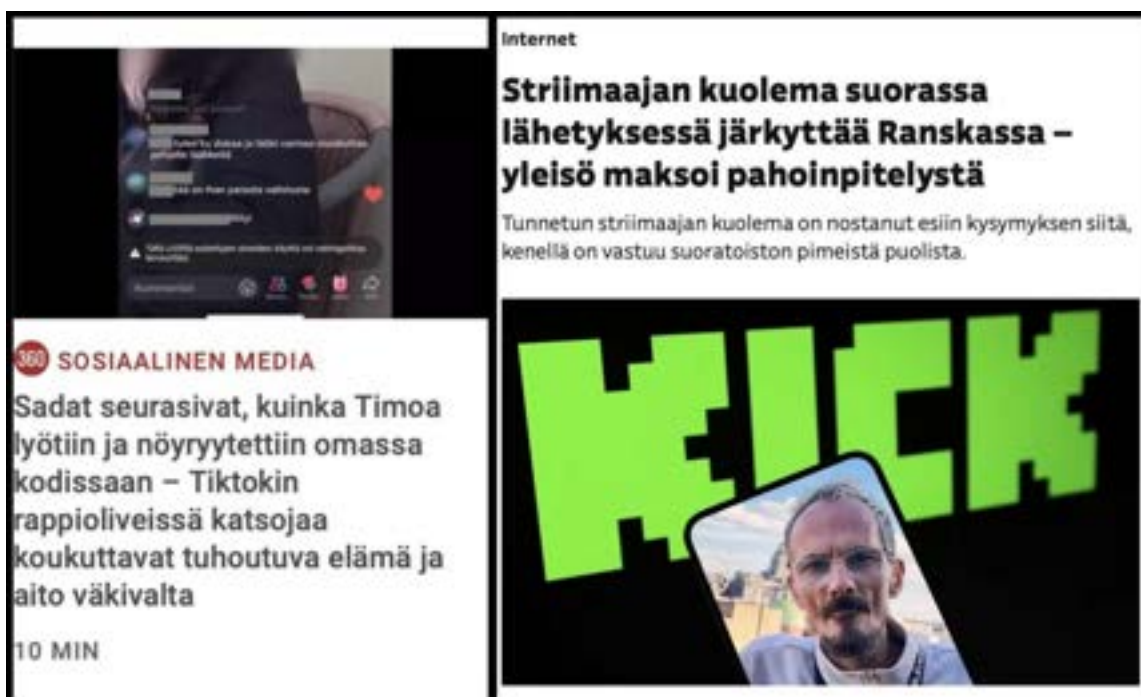

Kuva 29. Tuhannet katsojat seuraavat puhelimen ruudulta, miten elämänhallinnan kanssa kompuroivat ihmiset ihmiset päihtyvät, avautuvat henkilökohtaisista asioistaan, sekoilevat, riitelevät ja saavat joskus jopa poliisit kotiinsa. Lähteet: MTV3 4.5.2024 (yllä); Kaleva 23.7.2024 (alla).

Suosituimmilla ”rappiotiktokkaajilla” on tuhansia seuraajia. 2010-luvulla yleistyivät videoblogit eli vlogit, joihin kuvattiin omaa elämää arkisissa merkeissä. (Seppälä 2022) Ilmiö ei olekaan syntynyt tyhjästä. Se on seurausta vuosien mittaan raadollistuneesta tosi-tv:stä, aitouden ja äärimmäisyyksien janosta sekä verkon anonyymiyden mahdollistamasta turtumisesta. Aluksi somekulttuuri juhli aitoutta ja arkisuutta, mutta kun pelkän arjen kuvaaminen ei enää riittänyt, alettiin hakea lisää ”paukkuja kontenttiin” [9].

Rappiostriimaaminen voidaan siis nähdä kehityksen loogisena – mutta paikoin pelottavana – jatkeena. Kyseessä on kuin synkkä versio interaktiivisen tv:n utopiasta, jossa katsojat saavat vaikuttaa suoraan siihen, mitä näytöllä tapahtuu. Perinteisessä tosi-tv:ssä tapahtumia voi ohjata korkeintaan äänestämällä ja viiveellä, mutta somen live-lähetyksissä kaikki tapahtuu samassa

hetkessä. Katsoja todella tuntee olevansa ohjaimissa – kuin nukketeatterin naruista vetelevä nukkemestari. Voit seurata striimiä turvallisesti etäältä ja halutessasi ikään kuin leikkiä toisen ihmisen elämällä. Ihmismielelle on ominaista uteliaisuus kaikkea poikkeavaa ja epäsoveliaista kohtaan. Toisten päihde- ja mielenterveysongelmat eivät ole poikkeus. Yksi rappiostriimaamisen seuraamista motivoivista tekijöistä saattaa olla myötähäpeän (saks. schadenfreuden) kokemisen halu. van Dijk, Goslinga ja Ouwerkerk ovat todenneet, että ihminen on sitä kykeneväisempi nauttimaan toisen henkilön kokemasta epäonnesta, ja vastaavasti olemaan kokematta sympatiaa, mitä selkeämmin hän näkee tämän henkilön olevan itse vastuussa kokemastaan epäonnesta. (Dijk et al. 2008) Näin ollen rappiostriimauksen viihdearvo ja antagonistinen suhtautuminen itse rappiostriimaajiin olisivat psykologisesti kietoutuneet toisiinsa. (mm. Leppänen 2022, 56) Erityisen ongelmalliseksi tällainen viihteenmuoto luonnollisesti muuttuu, kun sisällöstä ja toiminnasta tulee laitonta. (Click 2019; Kuva 30)

Kuva 30. Väkivalta, laittomien päihteiden käyttö jopa kuolema ovat konkreettisia lopputuotteita silloin kun rappiollinen elämä viihteellistyy. Lähteet: Apu 4.4.2025 (vas.); Yle 2.9.2025 (oik.).

Rappio-kulttuuri on jäänyt pitkälti valtamedian huomion ulkopuolelle, mutta kuvafoorumi Ylilaudan Tubetus ja striimit -alalaudalla sen ympärille on edeltävän vuosikymmenen lopulla kasvanut aktiivinen seuraajakunta ja verkkokeskustelun alakulttuuri (Leppänen 2022, 5). Alustoilla, joilla työkseen sisältöjä tuottavat pyrkivät kasvattamaan seuraajaverkostojaan ja keräämään sisällöilleen mahdollisimman paljon reaktioita, viihteellisyys ja provokatiivisuus ovat keino saavuttaa huomiota

sekä toisaalta myös tuloja sisällöntuottajille. Sosiaalisen median alustat ovat väkivaltaisten viihdesisältöjen levittämiseksi tehokas ympäristö, sillä teknisesti helpon levittämisen lisäksi kohujen ja provokaation kulttuurit yllyttävät ihmisiä osallistumaan sekä tallentamaan myös sellaisia sisältöjä, jotka ovat vaarassa tulla moderoituiksi ja piilotetuiksi (ks. myös Laaksonen & Pöyry 2018). Nykypäivän rappiostriimaus voidaankin Vainikan (2022) mukaan nähdä liminaalina tilana, jossa nimettömyyden affordanssi mahdollistaa normeja rikkovan verkkovihan ilmaisun, joka taas toteutuu antisosiaalisena ja epäinhimillisenä käytöksenä ja joukkoliikehdintänä. (Vainikka 2020, 51–54).

VIHA

Niin perinteisessä kuin sosiaalisessakin mediassa vihasta ja negatiivisuudesta tulee nykyisillään helposti viihdettä. Negatiivisuuden ilmapiiri näkyy osaltaan syksyn 2025 tosi-tv-kattauksessa. *Nelosen Petolliset* ja *Mtv3:n Pirunpeli* -formaateissa korostuvat huijaus, ketkuilu ja häijyily, jotka ovat asioita, joita koetaan, että ohjelmien sisältöihin pitäisi tällä hetkellä tuoda (HS 28.8.2025). Kun viha, vahingonilo ja iva viihteellistetään ja valjastetaan kaupalliseen koneistoon, saadaan huomiotalouden näkökulmasta hyvin toimivaa materiaalia. Esimerkiksi nykyään yhä useammat somevaikuttajat luovat online-imagon ja brändinsä provokatiivisuuden ympärille eli yksityishenkilöt operoivat samoin keinoin kuin provokatiiviset televisiotuotannot (mukaan lukien tosi-tv). Tärkeintä on saada reaktio, eikä sillä ole merkitystä onko se positiivinen vai negatiivinen.

Tällä hetkellä vihan, närkästyksen tai raivontunteiden (ns. rage-bate eli vihasyötti-ilmiö) lietsominen on suosittua, sillä ne tavoittavat hyökyaallon lailla levitessään suurimmat massat, ja ovat usein taloudellisesti kannattavampia sisältöjä kuin neutraalit tai positiiviset ulostulot. Rage-baiting perustuukin algoritmeihin, jotka suosivat tunteisiin vetoavaa sisältöä sen saadessa eniten katselukertoja, kommentteja ja jakoja. (esim. Jieun, DeFelice & Soojong 2025) Esimerkiksi seksin, pornon ja promiskuiteetin somesta tutun haastemallin (yli 1000 miehen kanssa seksuaalisessa kanssakäymisessä 12 tunnin aikana) avulla viihteellistänyt aikuisviihdetähti Bonnie Blue, ja meillä Suomessa OnlyFans-sisällöntuottaja Mirelle ovat molemmat tunnustaneet provosoivansa yleisöään tarkoituksellisesti saavuttaakseen maksimaalisen huomion (Kuva 31).

Kuva 31. Erityisesti seksuaalisuus ja erotiikka ovat olleet poleemisia aiheita aina, mutta niidenkin lisääntynyt viihteellistetty käsittely aiheuttaa yhteiskunnallista keskustelua pornoistumisesta ja pornografiakuvaston arkipäiväistymisestä. Lähteet: IS 27.6.2025 (vas.); Cosmopolitan 29.7.2025 (oik.).

Ilmiön seuraamisesta sen tuoman negatiivisten tunteiden (vahingonilo, paremmuuden kokeminen, viha) kautta ei ole uusi. Sitä on kutsuttu erityisesti TV-sarjojen kulutuksen yhteydessä *vihakatsomiseksi*. Populaarin vastaisuus tai vastustamisen kulttuuri on yksi keskeinen tapa orientoitua tv-ohjelmiin, kuten Ian Angin tutkimus "Watching Dallas" jo vuodelta 1982 osoittaa. Inhoaminen on yksi katselun nautinnoista: henkilöhahmojen kritisointi, vastustus ja heitä vastaan argumentointi voi olla hyvinkin aikaa vievää puuhaa, johon panostetaan paljon. (Nikunen 2005, 255) Ohjelmat saattavat ärsyttää paljon, mutta silti niitä jäädään katsomaan, kukin eri syistä (Kuva 32). Ohjelman perinpohjainen inhoaminen ja sen kiivas arvostelu tuovat monelle nautintoa, lähes masokistista mielihyvää. (Click 2019) Voimme seurata myös vastenmieliseltä tuntuvaa mediaa vain siksi, että olisimme perillä maailmanmenosta ja osaisimme kommentoida yleisen keskustelun muotiaiheita asiaankuuluvasti. (Nikunen 2005; Click 2019)

Kuva 32. Viha tuo katsojia, ja on jopa todettu, että tunteena sekin myy. *With Love, Meghan* (Netflix 2024) on otollinen niin sanotulle vihakatsomiselle päähenkilönsä hankalan julkisuuskuvan vuoksi. *Lähteet: Episodi 1.5.2024 (vas.); HS 20.3.2025 (oik.).*

Vihakatsominen tarkoittaa, että sarjaa, elokuvaa tai henkilöahmoa on ärsyttävä seurata, mutta samalla sitä on myös pakko katsoa nähdäkseen, kuinka paljon se ärsyttää – sille omistaudutaan. Vihamielisestä katselutavasta tulee näin yksi keino kuluttaa viihdettä. Gilbert (2019, 62–63) on todennut, että vihakatsominen ja antifanitus ovat elimellisesti sosiaalista toimintaa – toisin kuin fanittaminen, joka ei välttämättä tarvitse todistajia. Antifaniuden tapaan yhteisöillä on suuri merkitys vihakatsomiselle, ja vihan tunteet voivat toimia kollektiivisena, yhdistävänä tekijänä. (Ahmed 2018, 26) Toisaalta vaikka osaksi vihakatsomisen käsitettä on vakiintunut juuri viha, kyseessä on kuitenkin usein enemmän *enjoyed dislike* eli ”nautinnollinen inho”. (Gilbert 2019, 68).

On tärkeää myös huomata, että vaikka vihakatseluun liittyy kielteisiä tunteita, kokemuksen jakamisen käytännöt sisältävät usein myös huumoria. (Ks. esim. Taanila 2024, 14) Esimerkiksi jo vuonna 1995 havaittiin, että varhaisessa internetissä oli syntynyt yhteisöjä, joissa saippuaoopperoita katseltiin sisäänkoodattujen tulkintojen sijaan humoristisesti ja ironisesti. (Baym 1995) Vihakatsominen on luonteeltaan itsereflektointia, sillä se vaatii usein perusteluja sekä itselle että muille. (Gilbert 2019, 62) Vihakatsominen pitää siis sisällään muotoja, joissa osallistujien puheenvuorot saattavat kertoa heidän mediatekstille kohdistamistaan odotuksista ja haluista sekä tekstin tuottamista ärtymyksen ja mielihyvän tunteista. (mm. Gray 2019, 38–39; Taanila 2024, 15)

Sosiaalisen median puolella vihakulutus saa kuitenkin usein äärimmäisiä piirteitä, joihin lukeutuvat muun muassa tappouhkaukset ja asianomaisia käsittelevä väkivaltafantasiointi. Kielitieteilijä Janne Saarikivi (2023) onkin todennut, että elämme algoritmeihin perustuvaa vihatalouden aikaa, sillä vahvinta huomiota ei sosiaalisessa mediassa saa rakkaus vaan juuri viha, joskin hän optimistisesti toteaa, että vihankin kuluttamisesta voi päästä halutessaan irti (Yle 5.6.2023).

INSTITUUTTIOT

Myös instituutiot viihteellistyvät, yhtenä esimerkkinä uskonto ja kirkko. Suomalaisessa uskonnon ja median tutkimuksessa huomiota on saanut tanskalaisen mediatutkimuksen yliopistoprofessori Stig Hjarvardin (2008) luoma uskonnon mediatisaatio-teoria. Hjarvardin mukaan uskonto on entistä enemmän itsenäisen mediainstituution kautta välittyntä. Siinä media on ottanut haltuunsa aiemmin uskonnollisille yhteisöille kuuluvia sosiaalisia toimintoja ja sitä kautta muuttanut näitä enemmän tai vähemmän maalliseksi toimiksi. (Hjarvard 2008; 2011) Hjarvardin mukaan erityisesti länsimaisissa yhteiskunnissa mediasta on kehittynyt itsenäinen instituutio, minkä seurauksena muut instituutiot ovat yhä riippuvaisempia mediasta. Mediatisaatioprosessin kautta uskonto otetaan yhä enemmän median logiikan alle. (Jokiranta 2020, 14) Täten ei olekaan ihme, että myös seurakunnat ovat löytäneet tavan lähestyä jäseniään osin kevennetyllä imagolla. Erityisen suosittua viime vuosina on ollut hyödyntää Euroviisuhuman tuomaa kuvastoa. (Kuva 33)

Kuva 33. Erityisesti Euroviisut ovat toimineet kirkon keveämmän materiaalin lähteenä. Muun muassa Käärijän ChaChaCha kääntyi vuonna 2023 Vihdin Seurakunnan käsissä muotoon: "Lähden

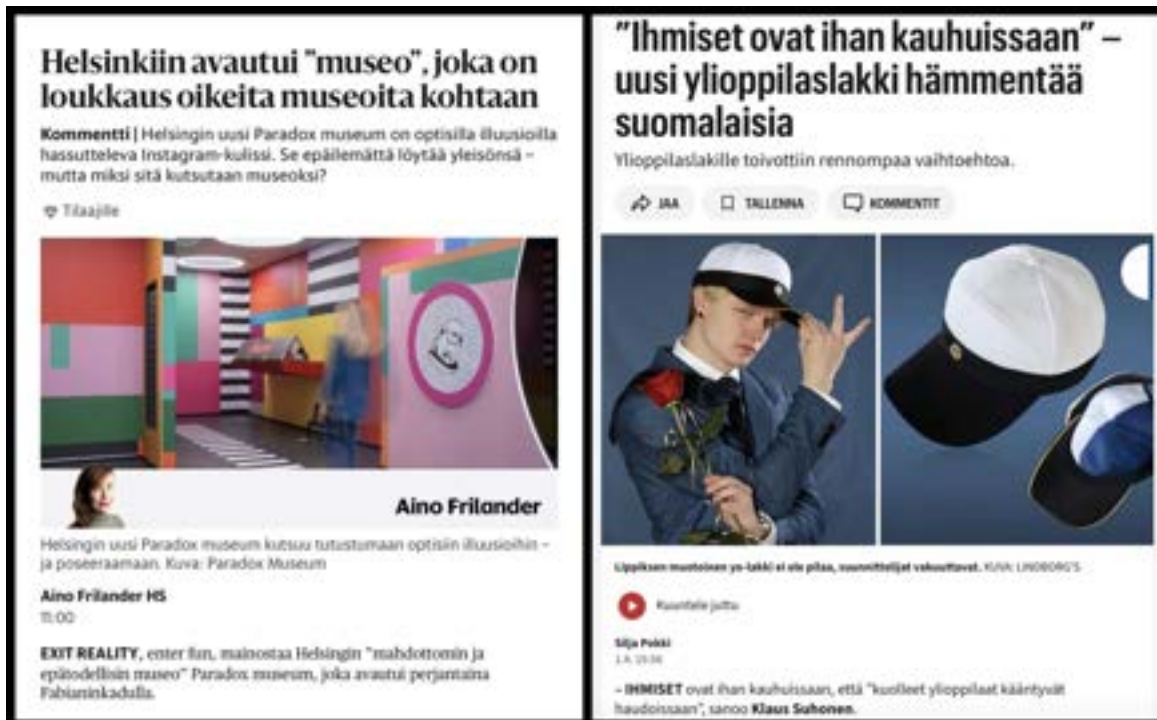
rukoilee, niin kuin ha ha ha, enkä pelkääkään enää Saatanaa”. (IL 27.6.2025) Lähteet: HS 27.6.2023 (vas.); HS 24.4.2025 (oik.).

Kun mediasta tulee tärkeä uskontojen tietolähde, tiedotusvälineet hankkivat esimerkiksi kirkon kohdalla osan kirkon entisestä valtuudesta määritellä ja kehittää uskonnollisia kysymyksiä. Lisäksi Hjarvardin mukaan media niin sanotusti banalisoi uskonnon sekoittamalla institutionaalisten uskontojen symboleita ja kansanomaisen uskonnon elementtejä ja median kasvava rooli yhteiskunnassa antaa enemmän tilaa banaaleille uskonnollisille esityksille. (Jokiranta 2020, 15) Toisaalta, samoin kuin politiikan kohdalla viihteellistymistä voidaan pitää kirkon näkökulmasta tervetulleena lähestymisenä kansan pariin. Eurajoella toteutettu Elämäni virsi -tapahtuma toteutettiin juuri syystä, että se madaltaisi kynnystä tulla kirkkoon (Kuva 34).

Kuva 34. "Viihdekin sopii kirkkoon" todettiin Eurajoella v. 2023 Elämäni virsi -tapahtuman yhteydessä. Lähteet: SK 22.3.2024.

Kirkon ja uskonnon lisäksi erilaisten muiden vakiintuneiden instanssien koetaan kuitenkin viihteellistymisen myötä usein rappeutuvan, jopa halventuvan ja sitä kautta menettävän merkitystään (Kuva 35).

Kuva 35. Museo ei ole "oikea" museo, jos se nähdään "hassutteluna", liian viihteellisenä instanssina. Samoin ylioppilaslakin rennompaa lippalakki-versio herätti kansassa negatiivisia mielleyhtymiä. Tämä johti siihen, että viihteellisempää lakkia piti markkinoida painottaen sitä, ettei se ole korvaamassa "aitoa ja oikeaa" ylioppilaslakkia. Lähteet: HS 28.3.2025 (vas.); IS 1.4.2025 (oik.).

Vakiintuneiden instanssien ravistelu ei siis automaattisesti uudista instituutioita, vaan saattaa jopa heikentää ratkaisevasti niiden uskottavuutta. Muodollisten käyttäytymistapojen rikkominen kuitenkin murtaa – ainakin symbolisesti – yhteiskunnallisia valtasuhteita. Tällä tavoin viihteellistyminen näyttäytyy toisille vapautumisena tai demokratisoitumisena ja toisille sivistyksen rappiona tai alistumisena markkinavoimille.

Aion seuraavaksi käsitellä ilmiön problematiikkaa juuri sen kaksijakoisuuden kautta huomioiden niin sen ongelmallisuuden kuin myötävaikutuksen myös positiivisissa muutoksissa.

IT'S ALL GOOD? Viihteellistymisen seurauksia

Viihteellistymisellä on siis puolensa ja puolensa. Nyky-yhteiskunnassa viihteen ja vakavan rajat vain hämärtyvät nopeasti. Se, että jokin ilmiö on "vain viihdettä", saattaakin paradoksaalisesti tehdä siitä vakavampaa ja vaikutusvaltaisempaa. (Tuomi 2024) Tämän myötä itselleni on syntynyt ajatus *viihteen porttiteoria* -käsitteestä. Sen mukaan pelkkänä vitsinä alkanut viihde ja sen eri lieveilmiöt

valuvat vähitellen yhteiskuntaan, ja niistä tulee laajemminkin tunnistettavia. (Tuomi, Opettaja 17.2.2025) Esimerkiksi Yhdysvaltojen poliittista väkivaltaa normalisoiva ja sillä paikoin jopa vitsaileva kulttuuri alkaakin lopulta toteuttamaan itseään. [10] Popularisoituminen ja tabloidisaatio vellovat joka puolella, jolloin tuntuu usein kuin katsoisi fiktiivistä, käsikirjoitettua sisältöä, asioiden ollessa kuitenkin totista totta. Sosiaalisen median vahvistamana karnevalistisuudesta tuleeekin vakiintunut ilmiö. (Tuomi 2021) Maailmalla seurataan esimerkiksi poliittisia tapahtumia epäuskoisina – ja somessa nousee nopeasti ”popparit esiin” -kortti, joka viittaa juuri käynnistymässä olevaan erityisen herkulliseen draamaan, jota voi sitten naksujen parissa seurata. (Tuomi 2021; Kuva 36)

Kuva 36. Ilmiöt, joita saattoi ennen kauhistella vain tosi-tv:ssä, näkyvät yhä enemmän totena yhteiskunnassa. (Tuomi, Opettaja 17.2.2025) USA:n ja Ukrainan valtiavierailu näyttäytyi tosi-tv-retoriikkana ja -draaman lietsontana, joka huomioitiin globaalilla tasolla [11]. Viihteellistyminen ja karnevalismi näyttäytyivät maailmanlaajuisesti shokeeraavassa valossa. Lähteet: Kuvakollaasi kirjoittajan oma.

Kun vitsi ja viihde muuttuvat todeksi, jälki voi olla äärimmäistä. Numerossa mukana olevan verkkoväkivaltaa tutkineen Elina Vaahensalon (2025) mukaan verkon väkivaltasisältöjen ymmärtäminen mediaesityksinä liittyykin myös niiden suhteessa toteen ja fiktion; verkkoväkivalta

voi olla tarinallista tai väkivallalla fantasiointia tai se voi olla aito, suora, kohdistettu ja eksplisiittinen uhkaus. (Vaahensalo 2025) Väkivaltaisen sisällön tunnistaminen väkivaltaiseksi ei olekaan verkon ja sosiaalisen median kontekstissa yksiselitteistä. Verkkoväkivaltaa on usein määritelty intention ja vahingoittamisyrittämyksen (Henson, Reyns & Fisher 2016), verkon ulkopuolella toteutuvien väkivallan vaikutusten (Peterson & Densley 2017, 194–95), sekä vihamielisen puheen väkivaltaa legitimoivan sekä normalisoivan vaikutuksen näkökulmasta (ks. esim. Mulinari & Neergaard 2012; Vainikka 2019; Kuva 37).

Kuva 37. Yllä olevat esimerkit kuvastavat, miten järkyttävät väkivallanteot muuttuvat todeksi, kun matka vitsistä toteutukseen on lyhyt. Huomioitavaa on, että kummassakin henkirikoksessa takana oli saman väkivaltamateriaalin kulutus viihdekäytössä. Lähteet: IS 24.10.2024 (vas.); IS 18.10.2024 (oik.).

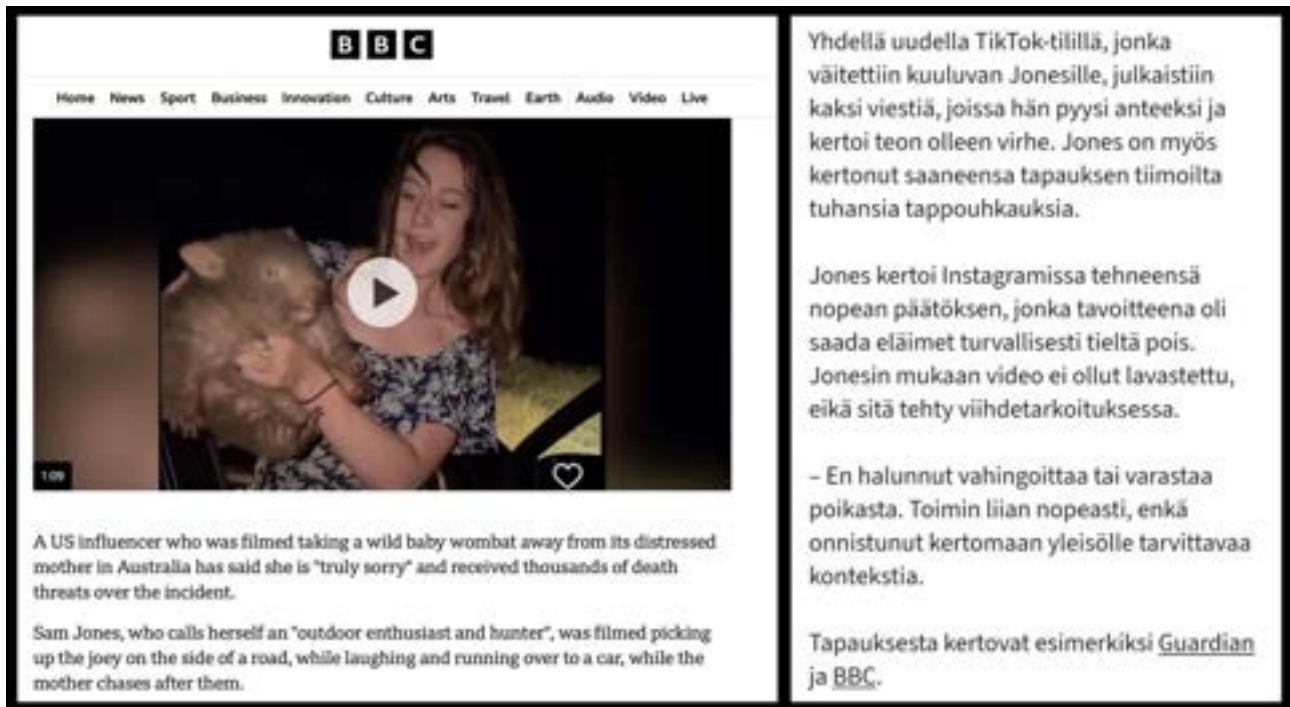
Viihteen yhdistäminen toimintaan kantaa omalla tavallaan niin negatiivista kuin positiivistakin konnotaatiota. Toisaalta sillä voidaan siis tarkoittaa, että ei olla tosissaan, asiaa ei pidä ota vakavasti. Kun taas toisaalta juuri samainen ulottuvuus voidaan tulkita vastuunpakoiluna, terminä, joka oikeuttaa vakavasti otettavien asioiden katsomisen läpi sormien. Ilmiö näkyy hyvin esimerkiksi huumeiden käytön yhteydessä, jopa erektiolääkkeiden kohdalla (Kuva 38).

Kuva 38. Viihdekäyttö on terminä negatiivisesti latautunut, ja sen voidaan nähdä esimerkiksi huumeiden yhteydessä tuovan keskusteluun vähättelevän ja huumeiden käyttöä oikeuttavan sävyn.

Lähteet: Yle 20.1.2018 (vas.); Aamulehti 19.1.2025 (oik.).

Viihdetarkoitus ja -käyttö edustaakin usein, kontekstista toki riippuen, paheksuttua toimintaa. Keväällä 2025 kohua aiheutti yhdysvaltalaisen somevaikuttajan vierailu Australiaan, jonka aikana hän teki viraaliksi menneen videon siitä, kuinka hän nostaa vompattivauvan syliin, sen emon sihistessä hädissään tien vieressä. Tapahtuma sai aikaan someraivon, ja jopa Australian pääministeri kommentoi asiaa painokkaasti. Jones sai tapahtuman johdosta useita tappouhkauksia, ja pahoitteli asiaa korostamalla erityisesti, ettei somevideoa tehty ”viihdetarkoituksessa” (Kuva 39).

Kuva 39. Viihde nähdään usein keveänä toimintona, mutta nykyisin sen väärinkäyttö johtaa yhä useammin someraivoon ja sen myötä tappouhkauksiin. Someinfluensserin materiaalin mahdollinen lavastus- ja viihdetarkoitus nähtiin erityisen tuomittavana toimintana, joka kirvoitti tuhansia tappouhkauksia. Lähteet: BBC 15.3.2025 (vas.); IS 15.3.2025 (oik.).

Viihteellistymisen konkreettisia seurauksia voidaan toki aina vain arvioida, mutta toisaalta esimerkiksi Helsingin Sanomien uutinen "Terveystä tuli viihdettä" on mielenkiintoinen juuri tästä näkökulmasta. Siinä pohdittiin vuonna 2007 edistävätkö viestimet medikalisaatiota: kannustetaanko mediassa ihmisiä hakemaan hoitoa sellaisillekin ominaisuuksille ja luonteenpiirteille, jotka eivät ole suoranaisia sairauksia? Seminaarissa pohdittiin myös, hämärtääkö media sairauden rajaa. Suhteessa tähän voi aina spekuloida, voisiko medikalisaatio ja median luoma terveyden viihteellistäminen olla yhteydessä, vähintään ADHD-tietoisuuden lisäämisen kautta niiden diagnoosien kasvuun 2020-luvulla (Kuva 40)?

Kuva 40. Selvää korrelaationsuhdetta on mahdoton vetää, mutta toisaalta vuonna 2007 uutista voidaan tarkastella nykypäivän räjähdysmäisesti lisääntyneiden ADHD-diagnoosien silmin vuonna 2024. Lähteet: HS 7.1.2007 (vas.); Psykologi-lehti 12.4.2024 (oik.).

Kaiken negatiivisen tunnelatauksen lisäksi viihteellisyys luodaan kuitenkin myös paljon positiivisia odotuksia. Fiktion, viihteen ja draaman alueilla voidaan käsitellä sellaisia yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia teemoja, joilla on merkitystä yhteiskunnan rakenteellisen, taloudellisen ja sosiaalisen kehittämisen kannalta. Teemat ovat siten keskeisiä sekä yhteiskunnan kehittämisen että yksittäisten kansalaisten kannalta. (Wiio 2006, 47–51) Esimerkiksi terveysviestinnän tulee mukautua nykypäivän tarpeisiin, ja viestinnän saavutettavuuden lisäämiseksi myös sosiaalisen median alustoja on alettu hyödyntää terveysviestinnässä. (Peltonen 2025b – tulossa; Kuva 41.)

Kuva 41. Esimerkiksi TikTokissavakavistakin terveydellistä aiheista viestitään sovelluksen viihteellistä kulttuuria ja toimintaperiaatteita kunnioittaen, ja tietoa tarjoillaan visuaalisesti miellyttävässä, yksinkertaisessa ja helposti sisäistettävässä muodossa. (Peltonen 2023) Samoin TikTok voi olla tuomassa positiivista arvoa myös kirkon ja uskonnon instituutioille (SK 24.8.2025).
Lähteet: TikTok/@laakari.atte 21.6.2024 (vas.); TS 23.4.2025 (oik.).

Samoin viihteellistymisen koetaan tuovan muuten ”kuivia” asioita ihmisille helpommin lähestyttävässä muodossa. Nykypäivän multimodaalinen viihde on yleensäkin helpompaa ja vaatii kuluttajalta vähemmän vaivaa, kärsivällisyyttä ja mielikuvitusta kuin vaikkapa kirjojen lukeminen. (Ruokosuo 2025) Nykypäivänä esimerkiksi historiaa pyritään muokkaamaan, jotta se olisi miellyttävämpää ja helppolukuisempaa nykypäivän kuluttajalle. (Tuomi 2024; Kuva 42)

Kuva 42. Helsingin Sanomien kannanotto kuvaili Yleisradion tapaa popularisoida ja keventää historiaan keskittynyttä ohjelmatarjontaan, ja se kuvaa laajemminkin mediakentän tapaa yksinkertaistaa ja viihteellistää historiallisista ilmiöistä kertovien tuotantojen asiasisältöjä nykyajan kuluttajalle sopiviksi. Lähteet: HS 6.2.2024.

Vastaavia yhtäläisyyksiä voidaan löytää myös verkon meemikulttuurista, joka yhdistää ja kommentoi eri medialustoille suodattuvia puheenvuoroja ja kommentteja. Meemien kannalta huumori ja viihteellinen materiaali on toimintaa yhdistävä viraalinen tehokeino. Samalla meemit toimivat yhteiskunnallisesti tärkeiden aiheiden leikillistäjinä. Riskinä on jälleen, että näin tapahtuessa vakavia asioita ei oteta tosissaan ja ne latistuvat lähinnä kevyeksi huumoriksi. Ukrainan sodan meemejä tutkineen Petri Saarikosken (2022) mukaan meemit voivat toisaalta toimia myös kulttuurisina varoenttileinä, jotka helpottavat tavallisen kansalaisen liian vakavaa suhtautumista moniin mediassa syntyneisiin ja some-kentällä vaikuttaviin kohuihin, jotka saattavat edistää yhteiskunnallista jakaantuneisuutta ja jopa poliittisia ääri-ilmiöitä.

Ilmiö näkyy laajemminkin globaalissa kriisikulttuurissa. Esimerkiksi vuosina 2020–2022 maailmalla riehuneen koronapandemian aikana meemit toimivat sen aiheuttamien globaalien haasteiden monimediaalisina kommentaattoreina. Koronameemit eivät olleet pelkästään nettihuumoria, vaan niissä otettiin kriittisesti kantaa merkittäviin, yhteiskunnallisiin ongelmiin ja ne toimivat samalla aktiivisen kansalaisvaikuttamisen työvälineinä. (Peltonen 2021; Mähkä, Saarikoski & Peltonen 2022; Kuva 43) Samoin numerossa nyt julkaistava Jenna Peltosen artikkeli Gazan sodasta toimii esimerkkinä siitä, miten viihteellinen alusta TikTok voidaan myös valjastaa vastarinnan, kansallisidentiteetin rakentumisen ja solidaarisuuden osoittamisen kanavaksi. (Peltonen 2025a)

Kuva 43. Kriisien hallinnassa meemit keventävät tunnelmaa ja leikkaavat ongelmilta niiden affektiivista kärkeä. Saarikosken (2022) mukaan Ukrainan sota mallintui kotimaisessa pandemia-ajan meemihuumoria keränneessä Korona-lore -ryhmässä keväällä 2022 kolmanneksi ”wittujen kevääksi”. Lähteet: Saarikoski 2022.

Myös erilaiset mieliä kuohuttavat viihteelliset mediakohut ja -kiehunnat voivat toisaalta aina nostaa esiin myös merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia ja vääristymiä. Niillä onkin potentiaalia ravistella tabuja ja ne voivat halutessaan antaa mahdollisuuden myötäelämiseen ja samaistumiseen, avartaa ajattelua, lisätä tietoisuutta ja rikkoa vanhoja ajatusmalleja (Tuomi 2019, 70).

Viihteellistäminen soveltuu hyvin myös mainontaan, oikein tehtynä. (Ks. esim. Sørensen 2016) Huumoria on tutkittu paljon markkinointiviestinnän näkökulmasta sen vaikuttavuuden ja vaikuttamisen mekanismien osalta (ks. esim. Nabi, Moyer-Gusé & Byrne 2007; Skurka et al. 2018). Tutkimukset muun muassa osoittavat, että huumoripitoisiin viesteihin ja niissä käsiteltäviin aiheisiin saatetaan suhtautua kevyemmin, jolloin vasta-argumentoinnille nähdään vähemmän tarvetta. (Sagelin 2021, 4) Tämän lisäksi Eisend (2009) on havainnut, että huumori vaikutti mainonnassa positiivisesti asenteisiin, brändiin suhtautumiseen sekä ostoaikomuksiin tuotetta kohtaan. (2009, 197; Kuva 44)

Kuva 44. Verohallinto on onnistunut oivallisesti hyödyntämään kepeää tulokulmaa muuten kuivakan aiheen ympärillä. Samoin Veripalvelun sketsipohjainen mainos Markku – tosielämän aito supermies on toimiva esimerkki viihteen tuomisesta sellaiselle kentälle, minne sitä ei automaattisesti sijoitettaisi. Lähteet: HS 21.8.2023 (yllä); YouTube 8.9.2022 (alla).

Teknologinen kehitys ja murros, muun muassa tekoälyn osalta ei sekään ole viihteellistymiseltä turvassa tai pimennossa. Erityisesti tekoälyyn liitettävä hyödyllisyyden eetos (avuksi ihmiskunnalle) ei välttämättä toteudu kaikessa siinä materiaalissa, mitä tekoälyllä on tähän mennessä tuotettu. Tekoälyn problematisointi kuvaa erityisen hyvin hyöty/huvi-dikotomiaa, mikä usein viihteeseen juuri liitetään (Kuva 45).

Kuva 45. Tekoäly ja sen viihteellistyminen herättää kasvavassa määrin uudenlaisia kysymyksiä.

Tekoälyyn selkeästi rinnastettava hyöty/huvi -ajattelu nostaa tässä yhteydessä päätään eli ollaanko tekoälyä käyttämässä hyvään (hyöty) vai pahaan (turha). (Ks. Petri Saarikosken artikkeli tässä numerossa) *Lähteet: HS 2.3.2025 (vas.); Tieteen Kuvalehti 11.7.2024 (oik.).*

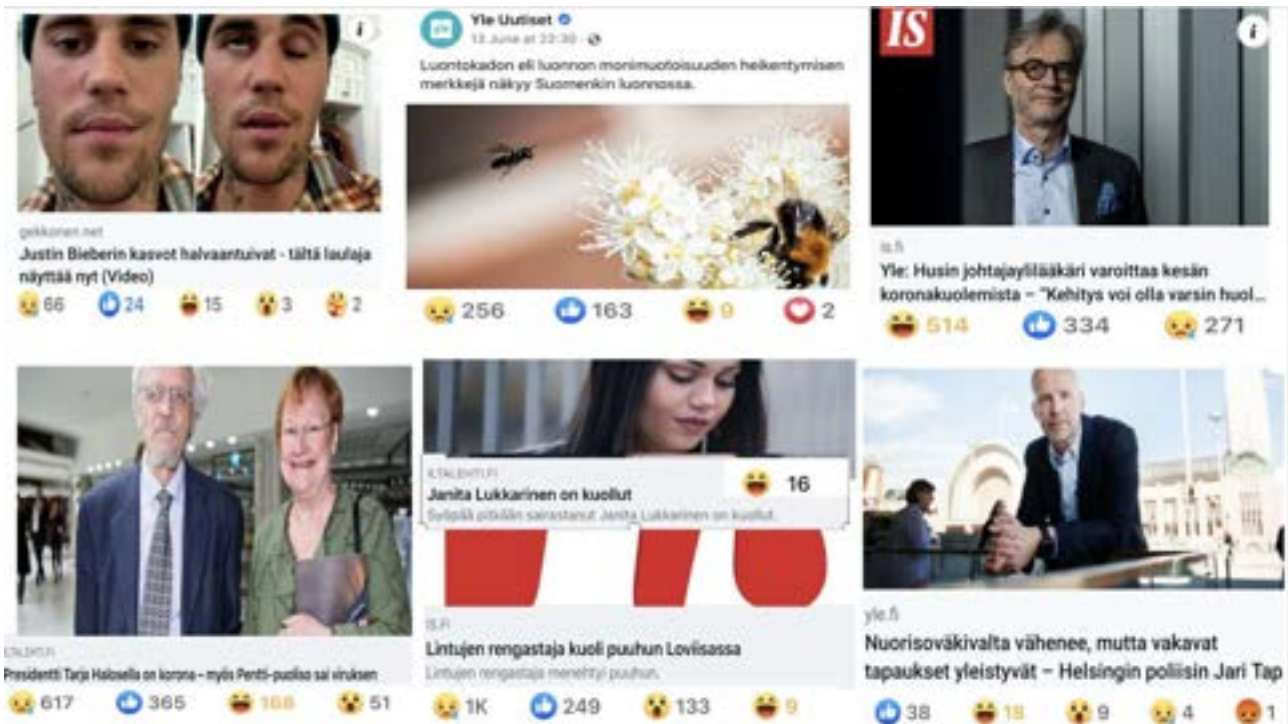
HERE WE ARE NOW – ENTERTAIN US?

Musiikkiteollisuuden viihteellistymistä kommentoinut seattlelaisen Nirvana-yhtyeen grunge-klassikko *Smells like teen spirit* (1991) tiivistää otsikossa näkyvän lyriikka-sitaatin osalta monia artikkelin tärkeimpiä tutkimustuloksia. Artikkelissa käsiteltiin ”itsensä hengiltä huvittamisen” historiaa ja viihteellisyyden yleisiä lieveilmiöitä mediassa. Teksti esitteli yhteiskunnan viihteellistymistä eri osa-alueilla mediamateriaalin ja tutkijan omien tulkintojen ja aiemman tutkimuksen pohjalta. Analyysin perusteella aihealueiksi päättyi huumori, politiikka, eläimet, urheilu, terveys, hyväntekeväisyys, rikollisuus, väkivalta, viha ja rappio sekä instituutiot. Lopuksi artikkelissa pohdittiin viihteellistymisen mukana tuomia niin hyviä kuin pahojakin seurauksia. Samassa yhteydessä esiteltiin viihteen ja vakavan rajojen hämärtymiseen pohjaava kirjoittajan ajatus viihteen porttiteoriasta, jossa ”se, mikä alkoi pelkkänä vitsinä” muuttuikin lopulta todeksi. Tekstissä pyrittiin huomioimaan viihteellisyyteen liittyvä kaksijakoisuus. Toisaalta sen negatiivinen latautuneisuus ja rappiollinen vaikutus, mutta yhtäältä mahdollisuus toimia myös vastarinnan ja neuvottelun paikkana. Jo sekin kuinka moneen tässä numerossa julkaistuun artikkeliin oli tekstissä

mahdollisuus viitata, alleviivaa siitä, kuinka paljon ja miten erilaisia teemoja viihteellisyys läpileikkaa.

Kuten jo alussa totesin, ei ole olemassa sellaista asiaa kuin ”vain” viihde. Kaikki tarinat ja kuvat ilmaisevat maailmankatsomuksia, huumorikäsitteitä, uskomuksia sukupuolesta, kauneudesta, menestyksestä sekä oikeasta ja väärästä. Verkossa viihteellisyys ja provokatiivisuus ottavat monenkirjavia muotoja, ja erilaisissa verkon ympäristöissä sekä kulttuurisissa konteksteissa niille muodostuu myös erilaisia merkityksiä. Myös mediakentän huomiotalouden logiikka vahvistaa sitä, että faktojen kertomisen sijaan haetaan ensisijaisesti reaktiota. Journalismissa tämä näkyy tabloidisaation eli klikkijournalismin myötä sekä tilanteissa, joissa lehtijutun sisältönä hyödynnetään esimerkiksi verkkokäyttäjien kommentteja tukemaan uutissisältöä kuluttajanäkökulmasta. Kommentit saatetaan noukkia eri keskustelualustoilta (Reddit, Jodel jne.), joilla yleinen keskustelukulttuuri on usein jo lähtökohtaisesti negatiivinen. Tällöin ääneen pääsee kuitenkin suhteellisen pieni, mutta usein äänekkäin osa kuluttajia, mikä johtaa tietynasteiseen vääristymään.

Viihde tarjoaa kuitenkin myös täydellisen välineen mainonnan ja kulutusideologian kuljettamiseen. Postman korosti, että televisio toimii välineenä parhaiten silloin kun se esittää ”roskaviihdettä”, ja huonoimmin silloin, kun se esittää asiaohjelmia ”viihteellisessä paketissa”. Sosiaalisen median myötä, kun kynnys ottaa osaa madaltuu, kasvaa kaikenkarvaisen materiaalin ja mielipiteiden virta, jossa aihetta kuin aihetta voidaan käsitellä niin vakavalla pieteetillä kuin yhtenä vitsin aiheista, ja kaikilla tyyleillä siltä väliltä. (Tuomi 2022c) Viaton huumorimateriaalinkin jakaminen voi pahimmillaan johtaa esimerkiksi salaliittoteorioiden vahvistumiseen, ja yliskeptisyyskin voi tehdä hallaa. Viestin liikkeelle laittaja ei koskaan voi varmaksi sanoa, miten tulkitsija sanoman koodaa. Viihteen varjolla voi tehdä paljon, niin hyvässä kuin pahassa. Nykypäivän mediakulttuurin kahtiajakoa kuvaa kysymys: uskaltaako millekään enää nauraa, mutta toisaalta onko olemassa mitään rajaakaan? (Tuomi 2022c; Kuva 46)

Kuva 46. Somen huutonaurreaktio-nappula hämmentää. Sen voi nähdä missä asiayhteydessä tahansa: Ukrainan sota ja Suomen Nato-jäsenyys, ilmastonmuutos, korona, syöpä tai muu sairaus, jopa kuolema. Naurunaamasta näyttääkin usein tulevan ”antiempaattinen sylkynappi”. (Tuomi 2022d) Lähteet: Kuvakollaasi kirjoittajan oma.

Syksyllä 2025, jo aiemmin mainitsemani Charlie Kirkin salamurhan jälkimainingeissa Yhdysvalloissa keskustellaan jo sananvapaudesta sallitun huumorin kohdalla Presidentti Trumpin pyrkiessä hyllyttämään tai rajaamaan myöhäisillan poliittista huumoria viljeleviä ohjelmia (IS 18.9.2025). Mittasuhteet huumorin ympärillä saavatkin hämmentäviä piirteitä. Nykypäivänä moni havahtuu mediaa seurattaessaan ajattelemaan, että tämä ei voi olla totta ja tätä ei tapahdu oikeasti. Juha Itkonen on todennut Anna-lehden kolumnissaan, että ”kun satiiri ei pysty enää ylittämään todellisuutta, pitää olla huolissaan”. (Itkonen, Anna 26.1.2022) Tämä kuvastaa nykyhetken viihteellistymisen ja viihteen problemaattisuutta, sillä on vaikea tehdä satiiria, kun todellisuus ajaa absurdiudessaan fiktiosta ohi. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tulkita vielä yksityiskohtaisemmin juuri niitä arvovälitteisiä ominaispiirteitä, jotka lopulta määrittävät viihteellistymisen mekaniikan onnistumisen (asian/teeman arvo lisääntyy) tai epäonnistumisen (asian/teeman arvo rapautuu). Viihteellisyys kun on aina jollakin tasolla myös provokatiivista ja arvottavaa.

Näenkin viihteellistyneen mediakulttuurin ja – yhteiskunnan jonain, jossa on ripaus realistisuutta, hyppysellinen fiktiota ja roimasti enemmän tai vähemmän perusteltua provokaatiota.

Viihteellistäminen pöyristyttää, ja menee tunteisiin. Se laittaa asiat lekkeriksi, ja usein ylilyö. Se saa pohtimaan autenttisuutta, mikä on totta ja mikä ei. Viihteellisyys astuu kuvaan, kun asiapohjaisesta materiaalista halutaan helpommin pureskeltavaa, ja kun kuluttajan pitää ”viihtyä”. Kun tosielämään pohjaavaa materiaalia väritetään, ja siitä tehdään tarinankerronnallisesti yleisöön vetoavampaa, viihteen kautta helpommin kulutettavaa, on otettava huomioon myös se, että väärät mielikuvat saattavat alkaa elää omaa elämäänsä. Pahimmillaan tämä voi johtaa yleisesti muistettuihin väärintulkintoihin. Tällöin mediaviihde onkin muuttunut faktuaaliseksi tulkinnaksi oikeasta tapahtumasta. Samalla esimerkiksi dokumentaarisuus, journalismi ja politiikka saattavat kokea inflaation.

Viihdeteollisuuden provokatiivisuus, negatiivisuus, kärjistetty retoriikka, eripura sekä arkojen aihealueiden ala-arvoinen valjastaminen viihteellisiin ja kaupallisiin tarkoituksiin valuu yhä enemmän myös yhteiskunnalliselle tasolle. Tästä syystä alamme nähdä viihteellistymisen lieveilmiöitä sielläkin, minne ne eivät kuulu. Viihteen porttiteoria perustellusti kysyykin, mitä tapahtuu, kun vitsit muuttuvat todeksi.

Kiitokset

Tutkimus on tehty osana Suomen Kulttuurirahaston, Satakunnan maakuntarahaston rahoittamaa Synkkä leikki – mediakriittisyys viihteellistyvässä yhteiskunnassa -kärkihanketta.

Lähteet

Kaikki linkit tarkistettu 25.9.2025.

Media-aineisto

Helsingin Sanomat (HS)

Ilta-Sanomat (IS)

Ilta-lehti (IL)

Kaleva

MTV3 Uutiset

Satakunnan Kansa

Yleisradio (Yle uutiset)

Anna

MeNaiset

Eeva/Trendi

Suomen Kuvalehti

Episodi

Tieteen Kuvalehti

Agricola-verkko

Karjalainen

Aamulehti

Satakunnan Kansa

Potilaan Lääkärilehti

Psykologi-lehti

Turun Sanomat

Apu

Helsingin Uutiset

Videot

Veripalvelu, 8.9.2022. "Markku – tosielämän aito supermies". YouTube-video.

https://www.youtube.com/watch?v=mjM_q8KK_0o

Yle Areena, 3.5.2021. "Tosi-tv:n kohtuuton hinta", <https://areena.yle.fi/1-50654048>

TikTok/@laakari.atte 21.6.2024.

<https://www.tiktok.com/@laakari.atte/video/7398433696925224224>

Verkkolehdet ja sivustot (Esiintymisjärjestyksessä)

Keskisuomalainen (KSML) 15.5.2008. Jorma Heinonen: "En aio huvittaa itseäni hengiltä".

<https://www.ksml.fi/paikalliset/2709861>

Uusi Suomi 3.2.2013. Elina Keränen: "Huvitammeko itsemme hengiltä?".

<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/elinakeranen/131729-huvitammeko-itsemme-hengilta/>

Satakunnan Kansa (SK) 8.2.2017. Kimmo Ahonen: "Huvitamme itsemme hengiltä".

<https://www.satakunnankansa.fi/kolumnit/art-2000007024312.html>

Helsingin Sanomat (HS) 2.4.2023. Oskari Onninen: ”Viihteen vangit”.

<https://www.hs.fi/paivanlehti/02042023/art-2000009365711.html>

Helsingin Sanomat (HS) 4.5.2025. Janne Saarikivi: ”Somen orjat, sorron yöstä nouskaa!”.

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011196532.html>

Iltalehti (IL) 3.1.2024. Mari Julku: ”Maailman tuhoisimpiin kuuluva lentoturma oli uhreille kertakaikkisen hirveä – Kapteenin viimeiset sanat kertovat kaiken: ’Tämä on loppumme’”.

<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/81e10ab0-e3ed-44cf-b4f2-a4bb7ae0d529>

Helsingin Sanomat (HS) 15.12.2024. Kaisa Hietalahti: ”Näytimme suomalaisille poliitikoille järkyttäviä kuvia Gazasta – Näin he reagoivat”. [https://www.hs.fi/politiikka/art-](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010864018.html)

[2000010864018.html](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010864018.html)

Helsingin Sanomat (HS) 15.5.2024. Jussi Lehmusvesi: ”Au pairit Maltalla -ohjelman kiusaamistapaus on kuin toisintoa menneestä”. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010426938.html>

Helsingin Sanomat (HS) 24.2.2025. Annikka Mutanen: ”Miksi nuoria ahdistaa? Tutkijat kertovat”.

<https://www.hs.fi/tiede/art-2000011034132.html>

Helsingin Sanomat (HS) 14.12.2021. Niclas Storås: ”Tuntemattomat puhuvat minulle”.

<https://www.hs.fi/visio/art-2000008466506.html>

Eeva 30.1.2025. Emmi Laukkanen: ”Jonnalla, 38, on sairaus, josta moni lääkärikään ei ole kuullut – suu avautuu enää vain 2 millia eikä pää käänny”. <https://www.eeva.fi/jutut/jonnalla-on-sairaus-joka-saa-lihakset-ja-nivelet-luutumaan>

Iltalehti (IL) 20.1.2025. Nina Malmberg: ”Peli oli pelattu, hoidot eivät auttaneet – Vilja Linnea kuoli hirvittävään syöpään”. <https://www.iltalehti.fi/syopa/a/2f6a981a-ef52-4258-943f-102b9f205833>

Iltalehti (IL) 5.4.2025. Siiri Siikarla: ”Suomalaisia kuolee nyt jatkuvasti kesken kevätulkoilun”.

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/255cc612-079e-4c81-bdbd-3de67e3b5b1f>

Iltalehti (IL) 29.12.2024. Marikki Nykänen: ”Asiantuntija: Venäjä valmis lamauttamaan iskuun Suomea vastaan – Räjähteetkin asetettu jo paikoilleen”.

<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2558d0f6-491f-4e4b-9765-a859f6e02bc1>

Anna 4.2.2023. Miia Siistonen: ”Anita selvisi rintasyövästä, mutta joutui hyvästelemään syöpäsairaana puolisonsa: ’Sairausaika oli kuin pitkä iltanuotio perheen kesken’”.

https://anna.fi/hyvinvointi/terveys/anita-selvisi-rintasyovasta-mutta-ioutui-hyvastelemaan-syopasaira-an-puolisonsa-sairausaika-oli-kuin-pitka-iltanuotio-perheen-kesken#google_vignette

Apu 26.2.2025. Venla Seuri: ”Ivan Maniraho hukutti sotatraumat alkoholiin, lapsi muutti kaiken”.

<https://www.apu.fi/artikkelit/ivan-maniraho-hukutti-sotatraumat-alkoholiin-lapsi-muutti-kaiken>

Ilta-Sanomat (IS) 15.3.2025. Iiro Myllymäki: ”Putouksessa nähty sketsi suututti katsojat”.

<https://www.is.fi/tv-ja-elokuvat/art-2000011101204.html>

Satakunnan Kansa (SK) 22.6.2024. Oona Laine: ”Kati Pajarin 29-vuotias veli hukkuu juhannuksena”.

<https://www.satakunnankansa.fi/kotimaa/art-2000010513688.html>

Apu 31.1.2025. Katleena Kortesus: ”Kalle Palanderin huumori on mautonta roskaa – mutta voiko se olla potkujen peruste?”. <https://www.apu.fi/artikkelit/kalle-palanderin-huumori-on-mautonta-roskaa-mutta-se-ei-voi-olla-potkujen-peruste>

[roskaa-mutta-se-ei-voi-olla-potkujen-peruste](https://www.apu.fi/artikkelit/kalle-palanderin-huumori-on-mautonta-roskaa-mutta-se-ei-voi-olla-potkujen-peruste)

Ilta-lehti (IL) 12.3.2025. Sofia Hänninen: ”Varusmiesliitto älähtää vakavasta ilmiöstä, jonka Karla Karmalan oikeudenkäynti nosti esiin”. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d3596c6d-bb2f-4dcc-b8bb-6c2d84c470d0>

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/d3596c6d-bb2f-4dcc-b8bb-6c2d84c470d0>

Satakunnan Kansa (SK) 17.3.2025. ”Kalle Palander pyysi anteeksi”.

<https://www.satakunnankansa.fi/urheilu/art-2000011103838.html>

Ilta-lehti (IL) 20.10.2021. Marikki Nykänen: ”Humalaiset suomalaismiehet ”heilasivat” keskellä kirkasta päivää – keskitysleiri järkyttyi: ’Olemme sokissa’”.

<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/e8dc9e49-6b8f-4bc4-bf7f-3700ec1a487c>

Ilta-lehti (IL) 22.3.2023. Heini Särkkä: ”Eepinen kuva Marinin ja Purran riidasta leviää somessa: ’Viikon luontokuva’”.

<https://www.is.fi/politiikka/art-2000009469424.html>

Yle 7.4.2023. Aliisa Uusitalo: ”Nauruhymiöitä, trollausta ja kommenttivyöryjä – kulttuurimuutos poliittisessa keskustelussa huolestuttaa suomalaisia poliitikkoja”. <https://yle.fi/a/74-20025911>

<https://yle.fi/a/74-20025911>

Ilta-Sanomat (IS) 6.3.2024. Seppo Varjus: ”Kommentti: Riikka Purra teki saksista iloisen asian – leikkuulauta leiskumaan!”. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000010275463.html>

<https://www.is.fi/politiikka/art-2000010275463.html>

MTV Uutiset 5.3.2024. Jukka Auramies: ”Leikkauksilla irvailu jatkuu: Riikka Purra sakset kädessä – PS-edustajat taustalla hymyt huulilla”. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/leikkauksilla-irvailu-jatkuu-riikka-purra-sakset-kadessa-ps-edustajat-taustalla-hymyt-huulilla/8891326>

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/leikkauksilla-irvailu-jatkuu-riikka-purra-sakset-kadessa-ps-edustajat-taustalla-hymyt-huulilla/8891326>

Helsingin Sanomat (HS) 24.9.2025. Juuso Määttä: ”Tuorein kohu politiikan osallistumisesta tv-kilpailuun johti pohdintaan pelisäännöistä Sdp:ssä”. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011487107.html>

Yle 29.1.2010. Emilia Kemppi & Jukka Lindfors: ”Tuttu juttu: presidenttipeliä vuonna 1994”. <https://yle.fi/a/20-106578>

Ilta-lehti (IS) 27.12.2021. Ismo Puljujärvi: ”Sanna Marinin osallistuminen viihdeohjelmaan sai aikaan palautevyöryn: ’Bile-Sanna elementissään’”. <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/152e326c-8e0e-4233-b6ff-bae0d25a783c>

Helsingin Sanomat (HS) 2.2.2022. Piritta Räsänen: ”Tehyn puheenjohtajaa roimittiin HS:n artikkelissa julkaistusta kuvasta, jossa näkyi kallis lamppu – Nyt hän vastaa kritiikkiin satiirisella Instagram-tilillään Milla ja lamppu”. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000008580534.html>

Helsingin Sanomat (HS) 15.4.2025. Aino Heikkonen: ”Äänestäjät kertovat, miksi kansa kyllästyi perussuomalaisiin – ’Menee aivan perseelleen’”. <https://www.hs.fi/alueet/art-2000011168240.html>

Ilta-Sanomat (IS) 2.6.2023. Tuomas Arkimies: ”Kalle Rovannerä törmäsi lehmään – näin kovan onnen eläimen kanssa nyt toimitaan”. <https://www.is.fi/ralli/art-2000009630059.html>

Ilta-Sanomat (IS) 6.6.2023. Janne Oivio: ”Lehmäkohu sai ikävän käänteen – Elisa Aaltola kertoo karmeista viesteistä”. <https://www.is.fi/ralli/art-2000009638412.html>

Ilta-lehti (IL) 22.8.2023. Mika Rinne: ”Eduskunnan eräkerhon karhukuvasta nousi someraivo – Näin tapausta kommentoi metsästystä harrastava Peltsi Peltola”. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/ef64e6e3-cf93-4267-8d4c-f80ac1f5aa42>

Ilta-lehti (IL) 16.9.2025. Jussi Korhonen: ”Veri kiehahti nukkuvan karhun ampumisesta – Nyt asiantuntija panee pisteen someraivolle”. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/77e0134c-7fb9-4c42-93fa-b3c1d35e27fc>

MTV uutiset 16.11.2022. Kati Hyttinen: ”Eduskunnan eläinsuojeluryhmä tuomitsee kohutun eläinten metsästyskilpailun: ’Tappamisen ei tule olla viihdettä missään tilanteessa’”. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/eduskunnan-elainsuojeluryhma-tuomitsee-kohutun-elainten-metsastyskilpailun-tappamisen-ei-tule-olla-viihdetta-missaan-tilanteessa/8572834>

Ilta-Sanomat (IS) 11.6.2024. "Italian showmieheltä hämmästyttävä näytös kameroiden edessä – kotiyhteisö kauhuissaan". <https://www.is.fi/yleisurheilu/art-2000010491325.html>

Ilta-Sanomat (IS) 17.9.2022. Rami Tuisku & Tuomas Arkinen: "Muistatko 39-vuotiaana traagisesti kuolleen Colin McRae'n? Ehti saavuttaa huiman maineen: 'Suomalaiset rakastivat häntä'". <https://www.is.fi/ralli/art-2000009073859.html>

Ilta-Sanomat (IS) 4.5.2025. Lotta Loikkanen: "Kommentti: Ice Cage -illan loppunäytös oli ryönää, joka peitti urheilun alleen". <https://www.is.fi/urheilu/art-2000011209881.html>

Yle 27.8.2025. Kalle Mäkelä: "'Jostain syystä tällainen viihde myy' – Vapaaotteluliitto pitää Ice Cage -tapahtumaa ympäröineitä otsikoita haitallisena lajille". <https://yle.fi/a/74-20179378>

Ilta-Sanomat 14.12.2024. Tony Pietilä: "Kommentti: Leuka lokahti lattiaan, kun näin, mitä Ylen tv-lähetyksessä tapahtuu". <https://www.is.fi/urheilu/art-2000010902699.html>

Potilaan Lääkärilehti 20.9.2023. Anne Seppänen & Karoliina Saarnikko: "Lääkärit somessa – asiantuntijuutta vai viihdettä?". <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/laakarit-somessa-asiantuntijuutta-vai-viihdetta/>

Apu 5.4.2025. Hannu Lauerma: "Uskomushoidojen asema vastaa viihteen tai kosmetologian sinänsä myönteistä panosta hyvinvoinnille". <https://www.apu.fi/artikkelit/uskomushoidot-yrttirohto-helpotti-jos-se-oli-viinaan-tehty>

MTV Uutiset 30.3.2022. Maria Aarnio: "Somevaikuttajat sivelevät nyt akvaarioista tuttua ainetta kieliinsä – asiantuntijoilta tyrmäys: 'Ei heiltä pitäisi ottaa lääkitysneuvoja'". <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/somevaikuttajat-sivelevat-nyt-akvaarioista-tuttua-ainetta-kieliinsa-asiantuntijoilta-tyrmays-ei-heilta-pitaisi-ottaa-lakitysneuvoja/8391056>

ePressi 6.11.2023. "Nenäpäivää vietetään perjantaina. Koko viikko täynnä tv- ja radio-ohjelmaa ja tapahtumia ympäri Suomen". <https://www.epressi.com/tiedotteet/musiikki-ja-viihde/nenapaiva-vietetaan-perjantaina.-koko-viikko-taynna-tv-ja-radio-ohjelmaa-ja-tapahtumia-ympari-suomen.html>

Iltaalehti (IL) 5.11.2023. Jenni Uotinen: "TTK-lähetys saa kritiikkiä: 'Ilta pilalla!'". <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/bc91ee26-cb15-4c73-87e1-d0fc173d2658>

Moreenimedia 28.11.2023. Enni Kaskimies: "Enni Kaskimiehen analyysi: Television hyväntekeväisyysohjelmilla kerätään miljoonapotteja, mutta viihteen vaikuttamiskeinot eivät ole ongelmattomia". Pauliina Tuomen haastattelu. <https://moreenimedia.fi/2023/11/28/enni-kaskimiehen-analyysi-television-hyvan-tekevaisyysohjelmilla-kerataan-miljoonapotteja-viihteen-vaikuttamiskeinot-eivat-kuitenkaan-ole-taysin-ongelmattomia/>

Ilta-Sanomat (IS) 4.5.2022. Iida Kantola: "Sami Jauhojärvi järkyttyi raa'asta tehtävästä tosi-tv-sarjan kuvauksissa ja hänen mittansa tuli täyteen – teki tiukan ratkaisun lastensa suhteen". <https://www.is.fi/tv-ja-elokuvat/art-2000008749796.html>

Iltaalehti (IS) 12.5.2022. Sanna Ukkola: "Johnny Deppin ja Amber Heardin kuvottava oikeudenkäynti tekee väkivallasta viihdettä". <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/6a596274-2834-4d38-81d1-2fdd85ecb0cb>

Yle 16.1.2023. Lukas Rusk & Tiina Karppi: "Sofia näki raiskaajansa rikosohjelman mainoksessa: 'Minun ja muiden traumasta tehtiin viihdettä'". <https://yle.fi/a/74-20012686>

Seura 17.6.2024. Tero Kartastenpää: "Pahan väri yhdistelee sairaalasaippuaa ja dramatisoitua true crimea". <https://seura.fi/tv/pahan-vari-yhdistelee-sairaalasaippuaa-ja-dramatisoitua-true-crimea/>

Yle Uutispodcast 17.5.2023. "True crime tekee murhista ja rikoksista viihdettä, ja se hyödyttää rikollisia". <https://areena.yle.fi/1-65464061>

Ilta-Sanomat (IS) 9.9.2020. "Sukellusvenemurhasta tuomittu keksijä myönsi lopulta tappaneensa ruotsalaistoimittajan – tunnustus tv-sarjassa". <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000006629790.html>

The Atlantic 14.6.2023. McKay Coppins. "The Gross Spectacle of Murder Fandom". <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2023/06/idaho-university-murders-true-crime-frenzy/674384/>

Iltaalehti (IL) 1.12.2021. Kia Kilpeläinen: "Minja-Maria, 32, edelleen kateissa – huolestunut lähiomainen toivoo, että pienetkin vihjeet ilmoitetaan poliisille: 'Meillä ei ole mitään tietoa'". <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/1a015f00-221c-49e9-bd35-d959c08dc69f>

Keskisuomalainen (KSML) 23.4.2023. Olli Sorjonen: ”Stella-yhtyeen laulajan Marja Tahvanaisen kuolemasta tulee viisi vuotta – puoliso Tuomas Tahvanaisen mukaan aika on nyt kypsä kertoa, mitä tapahtui”. <https://www.ksml.fi/uutissuomalainen/5881726>

Yle 14.6.2019. Santtu Paananen: ”Hittisarja Chernobyl lisännyt matkailuintoa myös Suomesta – turistit haluavat turma-alueelle, jossa aika pysähtyi 33 vuotta sitten”. <https://yle.fi/a/3-10824551>

Helsingin Sanomat (HS) 25.5.2019. Anna Takala: ”Murhaturismi rehotti Bodominjärven kolmoissurman tapahtumapaikalla, nyt arkeologian opiskelijat kaivoivat jäljet esille”. <https://www.hs.fi/kaupunki/espoo/art-2000006118500.html>

Ilta-Sanomat (IS) 13.9.2025. Noora Knapp: ”Charlie Kirkin surma johti pysäyttävään some-kampanjaan – vakavat seuraukset”. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000011492672.html>

Iltaalehti (IL) 2.1.2018. Anne Leinonen: ”Youtube-tähti kuvasi itsemurhametsästä löytämänsä ruumista – lapset traumatisoituivat, vanhemmat raivostuivat”. <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/201801022200641416>

Suomen Kuvalehti 21.10.2024. Pasi Kivioja: ”Löikö Puhakan murhauutisointi yli? – ’Käsittämättömän suhteetonta’”. <https://suomenkuvalehti.fi/mediasekaantuja/loiko-puhakan-murhauutisointi-yli-kasittamattoman-suhteetonta/?shared=3891-859a6f73-1>

Aamulehti 15.11.2024. Eelis Hirvelä: ”Valkeakoskella surmatun tytön tati kirjoittaa kirjan uhrin elämästä – ’Perhe ei koskaan saanut valita, haluaako se tästä kaikesta julkista vai ei’”. <https://www.aamulehti.fi/pirkanmaa/art-2000010834579.html>

Helsingin Uutiset 16.10.2024. Heini Pitkänen: ”Murhan siivellä someura kiitoon vaikka väkisin”. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/7986996>

Yle 11.2.2020. Johanna Vehkoo: ”Valheenpaljastaja: Youtube ei ole harmitonta viihdettä – ’Älä jätä lasta yksin videoiden pariin’, neuvo mediakasvattaja”. <https://yle.fi/a/20-297127>

Iltaalehti (IS) 26.2.2021. Antti Halonen: ”Nuoret kuvaavat pahoinpitelyjä ja mässäilevät niillä somessa – poliisi: ’Järjetön suuntaus’”. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/6bb823fa-ccdc-48f4-984e-bf41adb8bc8e>

MTV Uutiset 4.5.2024. Hanna Vaittinen: ”Tuhannet suomalaiset katsoivat kanssani, kun lida ryyppäsi suorassa lähetyksessä ja kumppanin olo romahti – uusi ilmiö tekee rappiosta viihdettä”.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tuhannet-suomalaiset-katsoivat-kanssani-kun-iida-ryyppasi-suorassa-lahetyksessa-ja-kumppanin-olo-romahti-uusi-ilmio-tekee-rappiosta-viihdetta/8930194#gs.e32pnf>

Kaleva 23.7.2024. ”Rappiota suorassa lähetyksessä”. <https://www.kaleva.fi/tuhannet-ihmiset-janoavat-oululaisen-iida-kurvisen/11260080>

Apu 4.4.2025. Mia Jussinniemi: ”Raakaa huvia”. <https://www.apu.fi/artikkelit/aito-vakivalta-tiktokissa-timoa-noyryytettiin-rappiolivessa>

Yle 2.9.2025. Miina Väisänen: ”Striimaajan kuolema suorassa lähetyksessä järkyttää Ranskassa – yleisö maksoi pahoinpitelystä”. <https://yle.fi/a/74-20180056>

Helsingin Sanomat (HS) 28.8.2025. Riitta Koivuranta: ”Tosi-tv on nyt petkuttamista, älliä ja äärimmäistä fyysisyyttä”. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011455815.html>

Ilta-Sanomat (IS) 27.6.2025. Elina Seppänen: ”Mirelle, 19, tahkoo jättitulot Onlyfansissa olemalla vihattu – ’Olen menettänyt kokonaan mun kasvot’”. <https://www.is.fi/viihde/art-2000011249736.html>

Cosmopolitan 29.7.2025. Catriona Innes: ”As Bonnie Blue illustrates, we’re in a world of sex stunt extremism... but where will it end up?”. <https://www.cosmopolitan.com/uk/love-sex/sex/a65541923/bonnie-blue-stunt-extremism-attention-economy/>

Episodi 1.5.2024. Niko Ikonen: ”Aiotko vihakatsoa? – Kriitikoiden ja katsojien vihaama sarja sai kakkoskauden: ’Kuka helvetti tätä katsoo?’”. <https://www.episodi.fi/uutiset/aiotko-vihakatsoa-kriitikoiden-ja-katsojien-vihaama-sarja-sai-kakkoskauden-kuka-helvetti-tata-katsoo/>

Helsingin Sanomat (HS) 20.3.2025. Hanna Freyborg: ”Herttuatar Meghanin lifestyle-ohjelma tyrmättiin – ’Kiiltokuvamainen esitys kääntyi häntä vastaan’, tutkija arvioi”. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011105582.html>

Yle 5.6.2023. Janne Saarikivi: ”Janne Saarikiven kolumni: Kun nostat katseesi sosiaalisen median luomasta tunneriippuvuudesta huomaat, ettei maailma olekaan täynnä vihaa”. <https://yle.fi/a/74-20029034>

Ilta-lehti (IL) 27.6.2023. Sonja Saarinen: ”’Lähden rukoilee, niin kuin ha ha ha, enkä pelkääkään enää Saatanaa’ – Vihdin seurakunnan työntekijät esittivät yllättävän ohjelmanumeron

konfirmaatiomessussa”. <https://www.iltalehti.fi/musiikki/a/3c7ff8c1-2d6f-4744-871f-1d7e32cb838d>

Helsingin Sanomat (HS) 27.6.2023. Milka Rissanen: ”Seurakunnan työntekijät kiskaisivat Jeesus-version Cha cha chasta, saivat uhkauksen jalkapuusta”. <https://www.hs.fi/helsinki/art-2000009682452.html>

Helsingin Sanomat (HS) 24.4.2025. Sami Takala: ”Pastori pukeutuu kylpytakkiin Korson kirkossa”. <https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011188928.html>

Satakunnan Kansa (SK) 22.3.2024. Sini Kuvaja: ”Tutut kasvot kertovat tarinansa ja virsisuosikkinsa Eurajoella Elämäni virsi -tapahtumassa”. <https://www.satakunnankansa.fi/kulttuuri/art-2000010311478.html>

Helsingin Sanomat (HS) 28.3.2025. Aino Frilander: ”Helsinkiin avautui ’museo’, joka on loukkaus oikeita museoita kohtaan”. <https://www.hs.fi/taide/art-2000011125349.html>

Ilta-Sanomat (IS) 1.4.2025. Silja Pokki: ”’Ihmiset ovat ihan kauhuissaan’ – uusi ylioppilaslakki hämmentää suomalaisia”. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011137160.html>

Opettaja 17.2.2025. Pekko-Joonas Rantamäki: ”Median villissä lännessä tarvitaan monilukutaitoa – kuka vastaa sen opettamisesta?”. Pauliina Tuomen haastattelu. <https://www.opettaja.fi/ajassa/median-villissa-lannessa-tarvitaan-monilukutaitoa-kuka-vastaa-sen-opettamisesta/>

Ilta-Sanomat (IS) 24.10.2024. Meri Suominen: ”Mitä hänelle tapahtui?”. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010781086.html>

Ilta-Sanomat (IS) 18.10.2024. ”Viertolan kouluampujan ja Valkeakosken murhaaja-raiskaajan välillä hyytävä yhteys”. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010769395.html>

Yle 20.1.2018. Kai Jaskari: ”Kolmikymppinen Jonna on huumeiden viihdekäyttäjä, joka toivoo huumeiden laillistamista – Asiantuntijan mielestä ’viihdekäyttö’ on liian myönteinen käsite”. <https://yle.fi/a/3-9995520>

Aamulehti 19.1.2025. Tiina Ellilä: ”Tällaista on erektiolääkkeiden hupikäyttö, jota harrastavat etenkin alle kolmekymppiset”. <https://www.aamulehti.fi/terveys/art-2000010959405.html>

BBC 15.3.2025. Tiffany Wertheimer: "For holding a wombat, thousands threatened my life".

<https://www.bbc.com/news/articles/cm2d1x4ykvgo>

Ilta-Sanomat (IS) 15.3.2025. Emmi Julkunen & Elina Karjalainen: "Tämä vompattivideo syytti someraivon – 'Järkyttävää'". <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000011100501.html>

Helsingin Sanomat (HS) 17.1.2007. "Terveystä tuli viihdettä".

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000004454436.html>

Psykologi-lehti 12.4.2024. Taru Berndston: "ADHD-diagnoosit lisääntyvät".

<https://psykologilehti.fi/adhd-diagnoosit-lisaantyyvat/>

Satakunnan Kansa (SK) 24.8.2025. Kaisa Järvelä: "Nuori mies puhuu some-kanavillaan rohkeasti aiheesta, joka oli vielä hetki sitten useimmille tabu".

<https://www.satakunnankansa.fi/ihmiset/art-2000011445792.html>

Turun Sanomat (TS) 23.4.2025. Ellinoora Sandell: "Aili kiinnostui uskonnosta Tiktokissa – tällainen on yhteiskaste, johon yhä useampi nuori haluaa".

<https://www.ts.fi/uutiset/6608703>

Helsingin Sanomat (HS) 6.2.2024. Mikko Järvinen: "Nämä ovat kuukauden kiinnostavimmat podcastit". <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010204997.html>

Helsingin Sanomat (HS) 21.8.2023. Silva Virtanen: "'Hölmöt ideat saattavat olla hausimpia' – Vero- hallinto on valinnut huumorin tien ihmisten palvelemissa".

<https://www.hs.fi/helsinki/art-2000009787518.html>

Helsingin Sanomat (HS) 2.3.2025. Jussi Ahlroth: "Tekoäly laittaa Kekkosen pistämään Hitleriä turpaan – Mitä sanoo laki?".

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011045256.html>

Tieteen Kuvalehti 11.7.2024. Stine Hansen: "Tutkimus: Tekoäly voi havaita syövän esiasteet".

<https://tieku.fi/teknologia/tutkimus-tekoaly-voi-havaita-syovan-esiasteet>

Ilta-Sanomat (IS) 18.9.2025. "Pääkirjoitus: Trumpin tähtäimessä huumori – tv-juontajat halutaan kuriin".

<https://www.is.fi/paakirjoitus/art-2000011503617.html>

Anna 26.1.2022. Juha Itkonen: "Juha Itkosen kolumni: Jos politiikka on muuttunut viihteeksi, pitäisikö viihteen lakata viihdyttämästä?".

<https://anna.fi/ihmiset/juha-itkosen-kolumni-jos-politiikka-on-muuttunut-viihteeksi-pitaisiko-viihteen-lakata-viihdyttamasta>

Kirjallisuus

- Adam, Silke & Michaela Maier. 2010. "Personalization of Politics. A Critical Review and Agenda for Research". Teoksessa Charles T. Salmon (toim.) *Communication Yearbook 34*. New York & London: Routledge, 213–257.
- Ahmed, Sara. 2018 (2004). *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. Suomentanut Halttunen-Riikonen E. Eurooppalaisen filosofian seura. Tampere: niin & näin.
- Ahonen, Kimmo. 2022. "Polarisoimme itsemme hengiltä – Neil Postman ja politiikan viihteellistymisen haaste". *WiderScreen* 25 (3–4). <https://widerscreen.fi/numerot/3-4-2022-widerscreen-26-3-4/polarisoimme-itsemme-hengilta-neil-postman-ja-politiikan-vihteellistymisen-haaste/>
- Altheide, David. 2002. *Creating fear: News and the construction of crisis*. New York: de Gruyter.
- Ang, Ian. 1982. *Watching Dallas: Soap Opera and the Melodramatic Imagination*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315002477>
- Anttila, Anu-Hanna, Ralf Kauranen & Pekka Rantanen. 2008. "Viihteellistetty politiikka: tapaustutkimus 1900-luvun alun suomalaisten sosialistien poliittisesta toiminnasta". *Media & viestintä* 31 (5). <https://doi.org/10.23983/mv.62998>
- Anwar, Ayesha, Meryem Malik, Vaneeza Raees & Anjum Anwar. 2020. "Role of Mass Media and Public Health Communications in the COVID-19 Pandemic". *Cureus* 12 (9). <https://doi.org/10.7759/cureus.10453>
- Artz, Lee. 2015. *Global Entertainment Media: A Critical Introduction*. Hoboken, NJ: Wiley Blackwell.
- Bacon, Henry. 2010. *Väkivallan lumo – elokuvaväkivallan kauneus ja viihdyttävyyys*. Helsinki: Like.
- Baker, Steve. 2001. *Picturing the Beast. Animals, Identity and Representation*. Manchester: Manchester University Press.
- Baum, Matthew A. 2003. "Soft News and Political Knowledge: Evidence of Absence or Absence of Evidence?". *Political Communication* 20, 173–190.

- Berlant, Lauren. 2004. "Introduction: Compassion (and Withholding)". Teoksessa Berlant L. G. (toim.) *Compassion: The Culture and Politics of an Emotion*. New York: Routledge, 1–13.
- Bryman, Alan. 1999. "The Disneyization of society". *The Sociological Review* 47, 25–47.
- Cherry, Tamara. 2021. "Trauma survivors and the media: A qualitative analysis". *Journal of Community Safety and Well-Being* 6 (3), 127–132. <https://doi.org/10.35502/jcswb.218>
- Cherry, Tamara. 2023. *The Trauma Beat: A Case for Re-Thinking the Business of Bad News*. Toronto: ECW PRESS.
- Claeys, Urbain & Herman Van Pelt. 1986. "Introduction: Sport and the Mass Media: Like Bacon and Eggs". *International Review for the Sociology of Sport* 21 (2–3), 95–101. <https://doi.org/10.1177/101269028602100202>
- Click, Melissa. 2019. "Anti-Fandom Dislike and Hate in the Digital Age". New York University Press, 2019.
- Cyrek, Barbara & Maciej Śledź. 2025. "Crimentertainment: the logic behind entertainmentization of crime". *WiderScreen* 28 (1–2) 2025. <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/crimentertainment-the-logic-behind-entertainmentization-of-crime/>
- Cyrek, Barbara & Jenna Peltonen. 2024. "A comprehensive review of recent advances in research on COVID in communication studies". *Discover Public Health* 21. <https://doi.org/10.1186/s12982-024-00154-5>
- DiDomenico, S. R. 2015. "Humor". Teoksessa Berger, C. R., Roloff, M. E., Wilson, S. R., Dillard, H. P., Caughlin, J. & Solomon, D. (toim.) *The international encyclopedia of interpersonal communication*. John Wiley & Sons, Inc.
- Driessens, Oliver, Stijn Joye & Daniel Biltereyst. 2012. "The X-factor of charity: a critical analysis of celebrities' involvement in the 2010 Flemish and Dutch Haiti relief shows". *Media, Culture & Society* 34 (6), 709–725. SAGE Journals. <https://doi.org/10.1177/0163443712449498>
- Döveling, Katrin, Christian von Scheve & Elly Konijn. 2011. *The Routledge Handbook of Emotions and Mass Media*. Routledge.
- Eisend, Martin. 2009. "A meta-analysis of humor in advertising". *Journal of the Academy of Marketing Science* 37, 191–203. <https://doi.org/10.1007/s11747-008-0096-ydoi.org>

- Gilbert, Anne. 2019. "Hatewatch with Me: Anti-Fandom as Social Performance." Teoksessa *Anti-Fandom. Dislike and Hate in the Digital Age*, toimittanut Melissa A. Click, 62-80. New York: New York University Press. <https://doi.org/10.18574/nyu/9781479866625.003.0006>
- Glenn, Cerise. 2015. "Activism or " Slacktivism?: digital media and organizing for social change". *Communication Teacher* 29 (2), 81–85.
- Han, Byung-Chul. 2019. *Good entertainment: a deconstruction of the western passion narrative*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Hase, Valerie & Katherine M. Engelke. 2022. "Emotions in Crisis Coverage: How UK News Media Used Fear Appeals to Report on the Coronavirus Crisis". *Journalism and Media* 3 (4), 633–649. <https://doi.org/10.3390/journalmedia3040042>
- Hayes, Danny. 2009. "Has Television Personalized Voting Behavior?" *Political Behavior* 31 (2), 231–260.
- Henson, Billy, Bradford Reyns & Bonnie Fisher. 2016. "Cybercrime victimization". *The Wiley handbook on the psychology of violence*, 553–570.
- Hietala, Veijo. 2007. *Media ja suuret tunteet: johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan*. BTJ Kustannus, Helsinki.
- Hjarvard, Stig. 2008. "The mediatization of religion: A theory of the media as agents of religious change". *Nordic Journal of Media Studies* 6, 9–26. https://doi.org/10.1386/nl.6.1.9_1
- Hjarvard, Stig. 2011. "The mediatization of religion: Theorising religion, media and social change". *Culture and Religion* 12 (2), 119–135. doi: 10.1080/14755610.2011.579719
- Hoggart, Richard. 1958. *The Uses of Literacy*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Horkheimer, Max & Adorno Theodor. 2002. *Dialectic of Enlightenment*. New York: Continuum.
- Holtz-Bacha, Christina, Ana Ines Langer & Susanne Merkle. 2014. "The personalisation of politics in comparative perspective: Campaign coverage in Germany and the United Kingdom". *European Journal of Communication* 29 (2), 153–170. <https://doi.org/10.1177/0163443712449498>

- Huovila, Janne & Sampsa Saikkonen. 2016. "Establishing credibility, constructing understanding: The epistemic struggle over healthy eating in the Finnish dietetic blogosphere". *Health* 20 (4), 383–400.
- Jieun, Shin, Chris DeFelice & Kim Soojong. 2025. "Emotion Sells: Rage Bait vs. Information Bait in Clickbait News Headlines on Social Media". *Digital Journalism*.
doi:10.1080/21670811.2025.2505566.
- Jerolmack, Colin. 2008. "How Pigeons Became Rats: The cultural-spatial logic of problem animals". *Social Problems* 55 (1), 72–94. <https://doi.org/10.1525/sp.2008.55.1.72>
- Jallinoja, Piia, Mikko Jauho & Johanna Mäkelä. 2016. "Newspaper debates on milk fats and vegetable oils in Finland, 1978–2013: An analysis of conflicts over risks, expertise, evidence and pleasure". *Appetite* 105, 274–282.
- Jokiranta, Tiina. 2020. *Uskonto suomalaisissa puoluelehdissä*. Helsingin yliopisto, Uskontotieteen maisterintutkielma. <https://helda.helsinki.fi/items/46b67741-98a8-49fe-b279-bafe9954019d>
- Jouhki, Hannu. 2025. *The Easy Way Out. Escapism as a central motive for addictions*. Sosiaalipsykologian väitöskirja. Tampere: Tampere University.
<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/225464>
- Järvi, Ulla. 2018. "Rajalla – journalismin ja viestinnän uskottavuutta määritellään uudelleen". <https://viestijat.fi/rajalla-journalism-in-ja-viestinnan-uskottavuutta-maaritellaan-uudelleen/#08e2ec83>
- Jebril, Nael, Erik Albæk & Claes de Vreese. 2013. "Infotainment, cynicism and democracy: The effects of privatization vs personalization in the news". *European Journal of Communication* 28 (2), 105–121.
- Jenks, Christopher. 2022. "Mock News: On the discourse of mocking in U.S. televised political discussions". *Discourse & Communication* 16 (1), 58–75.
<https://doi.org/10.1177/17504813211043719>
- Johnsson, Brittany. 2024. "What Trauma Porn Is, and Why It Hurts Black People". *The Mighty*, 3.5.2025. <https://themighty.com/topic/mental-health/trauma-porn/>

- Kaarlenkaski, Taija. 2022. "Affektiivisiä eläinkohtaamisia kaupunkiympäristöissä: Monilajinen lähiluonto verkkomedioissa". *Lähikuva* 35 (1–2), 61–82. <https://doi.org/10.23994/lk.116478>
- Kannasto, Elisa. 2021. *"I am horrified by all kinds of persona worship!": Constructing Personal Brands of Politicians on Facebook*. Viestintätieteiden väitöskirja. Vaasa: Vaasan yliopisto. <https://osuva.uwasa.fi/items/a9e43301-19a0-4465-8974-1152ff257fd2>
- Kannasto, Elisa. 2025. "Instagramming Persona in the 2024 Finnish Presidential Election". *WiderScreen* 28 (1–2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/instagramming-persona-in-the-2024-finnish-presidential-election/>
- Karvonen, Erkki. 2009. "Chapter 5: Entertainmentization of the European Public Sphere and Politics". Teoksessa Jackie Harrison & Bridgette Wessels (toim.) *Mediating Europe: New Media, Mass Communications, and the European Public Sphere*. New York, Oxford: Berghahn Books, 99–127. <https://doi.org/10.1515/9781845459352-006>
- Keinonen, Heidi. 2013. "Tämä ei ole tosi-tv:tä, tämä on totta: Geneerinen neuvottelu Iholla-sarjassa". *Lähikuva* 26 (1), 32–47. <https://doi.org/10.23994/lk.121168>
- Keller, Jessalynn, Kaitlynn Mendes & Jessica Ringrose. 2018. "Speaking 'Unspeakable Things': Documenting Digital Feminist Responses to Rape Culture". *Journal of Gender Studies* 27 (1), 22–36.
- Klinger, Ulrike & Jakob Svensson. 2015. "The emergence of network media logic in political communication: A theoretical approach". *New Media & Society* 17 (8), 1241–1257.
- Koistinen, Aino-Kaisa & Helen Mäntymäki. 2019. "Kaikki paha tulee Skandinaviasta: Sukupuolittuneen ja seksualisoituneen väkivallan affektiivinen poetiikka ja politiikka Nordic noir -televisiosarjassa Modus". *WiderScreen* Ajankohtaista 18.12.2019. <https://widerscreen.fi/ajankohtaista/>
- Koivunen, Anu. 2008. "Affektin paluu? Tunneongelma suomalaisessa mediatutkimuksessa". *Media & viestintä* 31 (3). <https://doi.org/10.23983/mv.63018>
- Kontula, Anna. 2024. *Kadonneen järjen metsästys*. Helsinki: Intokustannus Oy.
- Kontula, Osmo & Kati Kosonen. 1994. "Seksiä lehtien sivuilla (Sex on the pages of press)". Helsinki: Painatuskeskus OY.

- Kosonen, Heidi. 2020. "Sukupuolitettu ja tartuntavaarallinen itsemurha: tabu ja biovalta omaehtoista kuolemaa käsittelevissä englanninkielisissä nykyelokuvissa". *Tahiti* 10 (2–3), 143–147. <https://doi.org/10.23995/tht.100192>
- Kunelius, Risto. 2000. "Journalismi nelijalkaisena otuksena: tutkimuksen näkökulmia, ongelmia ja haasteita". *Tiedotustutkimus* 3 (23), 4–27. Kupoli 1992. *Kulttuuripolitiikan linja*. Komitearaportti 36. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laaksonen, Salla-Maaria, Elisa Kannasto & Aleksi Knuutila. 2025. "Election campaigns on social media". Teoksessa A. Nai, & M. Grömping (Eds.), *Encyclopedia of political communication*. Edward Elgar.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Essi Pöyry. 2018. "Pahastumista vai politiikkaa: Sosiaalisen median kohut affektiivisessä keskustelukulttuurissa". *WiderScreen* 21 (3). <https://widerscreen.fi/numerot/2018-3/pahastumista-vai-politiikkaa-sosiaalisen-median-kohut-affektiivisessa-keskustelukulttuurissa/>
- Leppänen, Lauri. 2022. "Ironisia supertähtiä ja autenttisia luusereita -Rappiotube verkkokeskustelun ja fanikulttuurin ilmiönä". Digitaalisen kulttuurin pro gradu -tutkielma. Pori: Turun yliopisto.
- Lilleker, Darren. 2006. "Dumbing down". Teoksessa *Dumbing down*. SAGE Publications Ltd, 69–71. <https://doi.org/10.4135/9781446212943.n14>
- Luginbühl, Martin. 2007. "Conversational violence in political TV debates: Forms and functions". *Journal of Pragmatics* 39, 1371–1387.
- Lumsden, Karen & Heather Morgan. 2017. "Media framing of trolling and online abuse: silencing strategies, symbolic violence, and victim blaming". *Feminist Media Studies* 17 (6), 926–940. <https://doi.org/10.1080/14680777.2017.1316755>.
- Mustonen, Anu. 1997. "Media ja identiteetti". Teoksessa, Kalle Virtapohja (toim.) *Puheenvuoroja identiteetistä: johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. Jyväskylä: Atena, 147–148.
- Mähkä, Rami, Petri Saarikoski & Jenna Peltonen. 2022. "Meemien kulttuurihistoriallinen tutkimus". Teoksessa Rami Mähkä, Marika Ahonen, Niko Heikkilä, Sakari Ollitervo & Marika Räsänen (toim.)

Kulttuurihistorian tutkimus: lähteistä menetelmiin ja tulkintaan. Cultural History – Kulttuurihistoria 17. Turku: Kulttuurihistorian seura, 429–449.

Mancini, Paolo & David L Swanson. 1996. "Politics, Media, and Modern Democracy: Introduction". Teoksessa David L. Swanson & Paolo Mancini (eds.) *Politics, Media, and Modern Democracy. An International Study of Innovations in Electoral Campaigning and Their Consequences*. Westport: Praeger, 1–26.

Matthes, Jörg, Raffael Heiss & Hendrik van Scharrel. 2023. "The distraction effect. Political and entertainment-oriented content on social media, political participation, interest, and knowledge". *Computers in Human Behavior* 142. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107644>

Moisio, Kiia-Susanna. 2023. "TikTok-viestinnän hyödyntäminen eduskuntavaaleissa 2023". Helsinki: Haaga-Helia.

Molloy, Claire. 2011. *Popular Media and Animals*. Houndmills: Palgrave Macmillan.

Mulinari, Diana & Anders Neergaard. 2012. "Violence, racism, and the political arena: A Scandinavian dilemma". *NORA-Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 20 (1), 12-18.

Nabi, Robin, Emily Moyer-Gusé & Sahara Byrne. 2007. "All joking aside. A serious investigation into the persuasive effect of funny social issue messages". *Communication Monograph* 74 (1), 29–54.

Nikunen, Kaarina. 2019. *Media Solidarities: Emotions, Power and Justice in the Digital Age*. Los Angeles: SAGE.

Nikunen, Kaarina. 2005. *Faniuden aika – kolme tapausta tv-ohjelmien faniudesta vuosituhannen taitteen Suomessa*. Tiedotusopin väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Noppari, Elina, Pentti Raittila & Pirta Männikkö. 2015. *Syyliseksi kirjoitettu. Ulvilan surman uutisointia paperilla ja verkossa*. Tampereen yliopisto: COMET – Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus.

Nousiainen, Anita. 2011. "Tuskaturismin jäljillä". *Ylioppilaslehti*.
<https://ylioppilaslehti.fi/2011/11/tuskaturismin-jaljilla/>

Parkinson, Claire. 2020. "Animals, Anthropomorphism and Mediated Encounters". Lontoo: Routledge.

Pasanen, Anni. 2016. *Politiikan sietämätön keveys? Yksityiselämä ja sen poliittiset ulottuvuudet vuoden 2012 presidenttiehdokkaiden henkilökuissa*. Journalistiikan pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Peltonen, Jenna. 2021. *Koronameemien ensimmäinen aalto Facebookin Korona-lore -ryhmässä*. Pro gradu -tutkielma, Digitaalinen kulttuuri, Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021082644282>

Peltonen, Jenna. 2023. "Instagram-lääkärit tarjoavat tietoa, viihdettä ja vertaistukea". <https://blogit.utu.fi/elavaa/2023/06/09/instagram-laakarit-tarjoavat-tietoa-viihdetta-ja-vertaistukea/>

Peltonen, Jenna. 2025a. "Gazan sodan tunnelatautunutta TikTok-aktivismia". *WiderScreen* 28 (1-2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/gazan-sodan-tunnelatautunutta-tiktok-aktivismia/>

Peltonen, Jenna. 2025b. "Tutkittua tietoa viihteellisellä alustalla – Asiantuntijoiden terveys- ja koronaviestintä Instagramissa". *Kulttuurintutkimus*. (tulossa)

Pernaa, Ville & Erkkä Railo. 2006. "Valtapolitiikasta tunnepolitiikkaan". Teoksessa Ville Pernaa, Mari K. Niemi & Ville Pitkänen (toim.) *Poliitikot taistelivat, media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus.

Peterson, Jillian & James Densley. 2017. "Cyber violence: What do we know and where do we go from here?" *Aggression and violent behavior* 34, 193–200. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.012>

Phillips, Whitney. 2018. "The oxygen of amplification: Better Practices for Reporting on Extremists, Antagonists, and Manipulators. Part 1, In Their Own Words: Trolling, Meme Culture, and Journalists' Reflections on the 2016 US Presidential Election". *Data & Society* 22. <https://datasociety.net/library/oxygen-of-amplification/>.

Pietilä, Kauko. 2010. "Journalistiprofessio ja yhteiskunnan itsepuolustus". *Media & viestintä* 33 (3): 17–31.

- Postman, Neil. 1987 (1985). *Huvitamme itsemme hengiltä. Julkinen keskustelu viihteen valtakaudella* (engl. Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business). Suomentanut Ilkka Rekiaro. Porvoo: WSOY.
- Rahat, Gideon & Tamir Sheafer. 2007. "The Personalization(s) of Politics: Israel, 1949–2003". *Political Communication* 24 (1), 65–80.
- Rauhala, Pia-Marie. 2020. *Kielletty kokemus ja torjuttu tunne. Uutistarinan kokemuksellisuus balladista nykypäivään*. Journalistiikan ja mediatutkimuksen pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Relihan, Daniel, Nickolas Jones, Alison Holman & Roxane Silver. 2023. "Shared social identity and media transmission of trauma". *Sci Rep* 13, 11609. <https://doi.org/10.1038/s41598-023-33898-2>
- Ribeiro, Nelson & Christian Schwarzenegger. 2022. *Media and the Dissemination of Fear*. Springer International Publishing.
- Ridell, Seija. 2009. "Maankäyttöä uutistilassa: Sanomalehti paikallisten kamppailujen julkisena areenana." Teoksessa Seija Ridell, Päivi Kymäläinen ja Timo Nyyssönen (toim.) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalitiloissa*, 240–269. Tampere: Tampere University Press.
- Rosslund, Lars Arve. 2007. "The professionalization of the intolerable". *Journalism Studies* 8 (1), 137–152. <https://doi.org/10.1080/14616700601056908>.
- Ruoho, Iiris. 2001. *Utility drama. Making of and talking about the serial drama in Finland*. Tampere: University of Tampere.
- Ruoho, Iiris. 2007. "Suomalaisen television arvot. Julkisen palvelun televisio vastaan mainostelevisio". Teoksessa Wiio, Juhani (toim.) *Television viisi vuosikymmentä. Suomalainen televisio ja sen ohjelmat*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 122–133.
- Ruokosuo, Eerik. 2025. "Uhkaako loputon määrä digitaalista viihdettä ihmiskunnan kehitystä?" *Tieteessä tapahtuu* 3/2025. <https://www.tieteessatapahtuu.fi/numerot/3-2025/uhkaako-loputon-maara-digitaalista-viihdetta-ihmiskunnan-kehitysta>
- Saarikoski, Petri. 2022. "Ukrainan sodan meemit keväällä 2022". *Agricolan tietosanomat*, Suomen Historiallinen Seura. <https://agricolaverkko.fi/tietosanomat/ukrainan-sodan-meemit/>

- Saarikoski, Petri. 2025. "Luovuutta, leikkiä ja dystopioita – tekoäly Skrolli-lehdessä vuosina 2012–2024". *WiderScreen* 28 (1–2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/luovuutta-leikkia-ja-dystopioita-tekoaly-skrolli-lehdessa-vuosina-2012-2024/>
- Sagulin, Petri. 2021. *Viestinnän asiantuntijoiden näkemyksiä huumorista kampanjavaikuttamisessa. Viestinnän maisterintutkielma*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_79203
- Salokangas, Raimo. 1996. "The Finnish Broadcasting Company and the Changing Finnish Society 1949–1996". Teoksessa *Yleisradio 1926–1996: A History of Broadcasting in Finland*. WSOY.
- Salomäenpää, Ilkka. 2010. *Televisiomoraalin muutos suomessa – analyysi Helsingin sanomien mielipidekirjoituksista 1970–2003*. Taidekasvatuksen lisensiaatintyö. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Saresma, Tuija. 2020. "Vihaan sfäärit: valkoisten heteromiesten affektiivinen mobilisaatio sosiaalisessa mediassa". Teoksessa Jenni Rinne, Anna Kajander, & Riina Haanpää (toim.) *Affektit ja tunteet kulttuurien tutkimuksessa*. Ethnos ry. Ethnos-toimite 22, 196–243.
<https://doi.org/10.31885/9789526850962>.
- Sehgal, Parul. 2021. "The Case Against the Trauma Plot". *The New Yorker*.
<https://www.newyorker.com/magazine/2022/01/03/the-case-against-the-trauma-plot>
- Sharma, Bhakti, Susanna Lee & Benjamin Johnson. 2022. "The Dark at the End of the Tunnel: Doomscrolling on Social Media Newsfeeds". *Technology, Mind, and Behavior* 3 (1).
<https://doi.org/10.1037/tmb0000059>
- Skurka, Chris, Jeff Niederdeppe, Rainer Romero-Canyas & David Acup. 2018. "Pathways of influence in emotional appeals. Benefits and tradeoffs of using fear or humor to promote climate change-related intentions and risk perceptions". *Journal of Communication* 68, 169–193.
International communication association.
- Smolej, Mirka. 2010. "Constructing ideal victims? Violence narratives in Finnish crime appeal programming". *Crime, Media, Culture: An International Journal* 6 (1), 69–85.
- Sørensen, Majken. 2016. *Humour in political activism: creative nonviolent resistance / Majken Sørensen*. Palgrave Macmillan.

Stone, Philip R. & Daniel Wright. 2024. *The Future of Dark Tourism: Enlightening New Horizons*. Channel View Publications.

Taanila, Leo. 2024. ”Vihakatsot ja digitaalisia vigilantteja – Netnografinen analyysi Suomi-Maidan-mielenosoituksen vastustavasta seurannasta Punk in Finland -keskustelupalstalla”. Poliitiikan ja viestinnän maisteriohjelma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Tuomi, Pauliina. 2018. ”Groteski true crime: Rikosdraamadokumentaariset formaatit inhon ja provokatiivisuuden näkökulmista”. *WiderScreen* 21 (3). <https://widerscreen.fi/numerot/2018-3/groteski-true-crime-rikosdraamadokumentaariset-formaatit-inhon-ja-provokatiivisuuden-nakokulmista/>

Tuomi, Pauliina. 2019. ”Pakko katsoa?! Nykypäivän provokatiivinen televisiotuotanto mediateollisuuden muotona”. *Lähikuva* 31 (4), 48–79. <https://doi.org/10.23994/lk.77933>

Tuomi, Pauliina. 2024. ”Based on a true story: true crime -genren faktan ja fiktion hämärtävät rajat”. *WiderScreen* 27 (1–2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2024-widerscreen-27/based-on-a-true-story-true-crime-genren-faktan-ja-fiktion-hamartyvat-rajat/>

Tuomi, Pauliina & Petri Saarikoski. 2023. ”Mistä on 2000-luvun tosi-tv-kohut tehty? Retrospektiivinen katsaus suomalaisen tosi-tv:n lähihistoriaan”. *WiderScreen* 26 (2–3). <http://widerscreen.fi/numerot/2-3-2023-widerscreen-26/mista-on-2000-luvun-tosi-tv-kohut-tehty-retrospektiivinen-katsaus-suomalaisen-tosi-tvn-lahihistoriaan/>

Tuomi, Pauliina, Petri Saarikoski & Jenna Peltonen. 2023. ”Synkkä leikki – sähköisen kyselyn raportti”. *WiderScreen* Ajankohtaista 27.10.2023. <https://widerscreen.fi/ajankohtaista/>

Tuomi, Pauliina. 2022a. ”Puhtoisuuden illuusio: moraali- ja arvokäsityksiä ravistelevat televisiotuotannot mediassa”. *WiderScreen* 25 (1–2). <http://widerscreen.fi/numerot/2022-1-2/puhtoisuuden-illuusio-moraali-ja-arvokasityksia-ravistelevat-televisiotuotannot-mediassa/>

Tuomi, Pauliina. 2022b. ”Kun rikollisuudesta ja kuolemasta tulee viihdettä: (Media)väkivalta viihteellistymisen näkökulmasta”. *Lähikuva* 35 (3), 52–63. <https://doi.org/10.23994/lk.121895>

Tuomi, Pauliina. 2022c. ”Hömpän varjolla? Viaton huumorimateriaalin jakaminen voi pahimmillaan johtaa salaliittoteorioiden vahvistumiseen”. <https://www.satakunnankansa.fi/lukijalta/art-2000008690548.html>

Tuomi, Pauliina. 2022d. "Huutonaaurua, kun muuta sanottavaa ei ole?"

<https://www.satakunnankansa.fi/lukijalta/art-2000008901520.html>

Tuomi, Pauliina. 2021. "Popparit ja nessut esiin – tunnekuohuja tarjolla".

<https://www.satakunnankansa.fi/lukijalta/art-2000007727203.html>

Tuomi, Pauliina. 2019. "Pakko katsoa?! Nykypäivän provokatiivinen televisiotuotanto mediateollisuuden muotona". *Lähikuva* 31 (4), 48–79. <https://doi.org/10.23994/lk.77933>

Turtiainen Riikka. 2017. "Mentorina terveelliselle elämäntyyliä – Asiantuntijuuden rakentuminen suomalaisten naisten fitnessblogeissa". *Liikunta & Tiede* 54 (1), 58–67.

Turtiainen, Riikka. 2024. "Arvokisat pohjoismaalaisten jalkapalloilijoiden some-vaikuttamisen näyttämönä". *Lähikuva* 36 (3–4), 68–86. <https://doi.org/10.23994/lk.142494>

Uutela, Elina & Esa Väliaverronen. 2022. "Kenet nähdään asiantuntijana? Asiantuntijuuden määrittely Maria Nordinin Eroon oireista -kurssia koskevassa verkkokeskustelussa".

Yhteiskuntapolitiikka 87 (1), 18–29. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022021519160>

Vaahensalo, Elina. 2022. "Uuniin siitä – Väkivaltainen ja toiseuttava verkkokeskustelu Ylilaudalla". *Lähikuva* 35 (3), 29–44. <https://doi.org/10.23994/lk.121893>

Vaahensalo, Elina. 2025. "Voimistamista vai välittömyyttä? Verkon viihteellisten väkivaltasisältöjen eettisestä käsittelystä". *WiderScreen* 28 (1–2). <https://widerscreen.fi/numerot/1-2-2025-widerscreen-28-numerot/voimistamista-vai-valittomytta-verkon-vihteellisten-vakivaltasialtojen-eettisesta-kasittelysta/>

Vainikka, Eliisa. 2019. "Naisvihan tunneyhteisö – Anonyymisti esitettyä verkkovihaa Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluissa". *Media & Viestintä* 42 (1), 1–25. <https://doi.org/10.23983/mv.80179>

Vainikka, Eliisa. 2020. *Prekarisaation tunnemaaisema: Vastustavat taktiikat, tunnelmat ja elämänpolitiikka verkon julkisuudessa*. Viestintätieteiden väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/122754>

Valaskivi, Katja. 2008. "Translokaali televisio. Televisiotutkimus globaalia ja konvergenssia hahmottamassa". Teoksessa Heidi Keinonen, Marko Ala-Fossi & Juha Herkman (toim.): *Radio- ja televisiotutkimuksen metodologiaa. Näkökulmia sähköisen viestinnän tutkimiseen*. Tampere: Tampere University Press, 181–194.

van Dijk, Wilco, Sjoerd Goslinga & Jaap Ouwerkerk. 2008. "Impact of responsibility for a misfortune on schadenfreude and sympathy: Further evidence". *The Journal of Social Psychology* 148 (5), 631–636. <https://doi.org/10.3200/SOCP.148.5.631-636>

Välvirronen, Esa. 2016. *Julkinen tiede*. Tampere: Vastapaino.

Wahl-Jorgensen, Karin. 2019. *Emotions, Media and Politics*. Cambridge UK, Medford MA USA: Polity Press.

Wardle, Claire. 2008. "Crime reporting". Teoksessa Bob Franklin (toim.) *Pulling Newspapers Apart: Analysing Print Journalism*, 135–144. London: Routledge.

Wetherell, Margaret. 2012. *Affect and Emotion: A New Social Science Understanding*. Sage.

Wiio, Juhani. 2006. *Media uudistuvassa yhteiskunnassa: median muuttuvat pelisäännöt*. Sitran raportteja 65. Helsinki: Sitra.

Viitteet

[1] Ks. Emotainment globaalina ilmiönä ja kulutuskäyttäytymisen kautta: [ESG menä 2023](#).

[2] Erityisesti tosi-tv:n "aitous", todenperäisyys herättää vastustusta, mutta yhtä lailla sitä kohtasi muun muassa vuonna 2024 Aku Louhimiehen *Konflikti-sarja*, joka aiheutti myös paljon ärtymystä, vaikka kyseessä on siis täysin fiktiivinen tv-sarja ([Yle 9.8.2025](#)).

[3] Portmanteau on itse asiassa portmanteau-sana. Se on tehty yhdistämällä kaksi ranskankielistä sanaa: porter ("kantaa") ja manteau ("viitta"). Portmanteau-sanat muodostetaan yhdistämällä kaksi sanaa ja niiden määritelmät uudeksi sanaksi. Esim. savusumu = savu ja sumu & motelli = moottori & hotelli.

[4] Portmanteau-termeille on olemassa selainpohjainen generaattori: <https://www.dcode.fr/word-contraction-generator>.

[5] Yhteiskunnassa poleemisina aiheina nähdään muun muassa seksi ja seksuaalinen suuntautuminen, väkivalta, kielenkäyttö, eutanasia ja itsemurha, huumeet, uskonto, prostituutio, luonnonsuojelu ja eläinten oikeudet, perhemallit ja lastensuojelu. (Salomäenpää 2010)

[6] Esimerkiksi urheilijoiden Onlyfans -toiminta herättää keskustelua urheilumaailmankin puolella, monesta eri näkökulmasta ([IS 7.8.2024](#)).

[7] Myös syksyllä 2025 järjestettävän Ice Cage -tapahtuman vetonaulan Makwan Amirkhanin osallistuminen on herättänyt runsasta keskustelua sosiaalisessa mediassa. Vapaaottelutähden nimi on noussut mediassa esiin tv-ohjelman kuvauksissa tapahtuneen seksuaalisen väkivallan yhteydessä. (Yle 27.8.2025)

[8] Englanniksi matkailun muotoa kutsutaan nimillä dark tourism, black tourism, grief tourism tai thanatourism. (Stone & Wright 2024) Muista ilmiön muodoista enemmän: Ylioppilaslehti 2011.

[9] ”Kontentti” tulee englannin kielen sanasta ”content”, ja sillä viitataan internetslangissa esimerkiksi tubettajien tuottamaan sisältöön. Termillä tarkoitetaan toisinaan, kuten tässä esimerkissä, myös erityisen mielenkiintoisia tai huomionarvoisia tapahtumia/kohtauksia tuotetussa sisällössä. (Leppänen 2022, 34)

[10] Ulkopoliittisen instituutin (Upi) tutkija Maria Lindén Donald Trumpin salamurhayrityksen yhteydessä: ”On ollut vitsailua poliittisella väkivallalla. On ollut sitä, että vaietaan tilanteissa, joissa olisi ollut syytä voimakkaasti ja kategorisesti tuomita kaikki poliittinen väkivalta” (STT 15.7.2024).

[11] Yhdysvaltalainen tosi-tv-juontaja Andy Cohen on ennenkin verrannut Trumpin toimia Täydelliset naiset -formaatin tunnistettaviksi draaman ja manipuloinnin oppikirja-esimerkeiksi (The Washington Post 26.10.2020)